И. ЛЕНИНЭЙ ТҮРЭҺӨӨР 98 ЖЭЛЭЙ ОЙ

...ОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

45-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

...эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

(11693) | 1968 оной апрелиин 21, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

...рэнь, һургаалынь, хэ-
...ынь бүхы дэлхэйдэ
...эй зуун жэлдэ бэе-
...үүехэ үйлэ бүтээл-
...агүй. Ленинизм хүн
..., гүн ухаан бодо-
...гээн абажа, мүнөө
...шухала асуудалнууд-
..., обществын сааша-
...раа замые оюун бо-
...шалан зааһан байна.
...жэлнүүдэй туршада
...ухаанай, уран га-
...гдэһэн сэсэн мэр-
...зүйлнүүдээр омо-
...нуудай алдарта хэ-
...н суурхуулдаг. Ле-
...гүй жэлэй туршада
...ажал ябуулга эр-
...урашагүй гүн уд-
...олтэнүүдые хээд,
...урдань үзэгдөөгүй
...гаргаһан байна.
...эй һургаалынь ка-
...социализмда орожо
...үе шатын һүлдэ ту-
...рэнь шэнэ дэлхэйн
...болобо.

* * *

...лхэй дээрэ эзэрхэн
...н капитализмын хё-
...лдөөнүүдээр таһара
...дэлхэйн хүгжэлтын
...ь социалис револю-
...гүй болохо болоод
... И. Ленин түүхын
...н байна. Социалис
...е хубилган шэнэд-
...дэбжэлтын үргэн
...оруулха ёһотой бо-
...хүн түрэлтэнэй саа-
...ьень уридшалан
...жэлнүүдэй турша-
...хээ һанаһан олон
...һан. Тэдэнэй дунда
...аршаһан ухаан бо-
...эй ажал ябуулаг-
...бэшэ бэлэй. Теэд
...нэй һанамжа ха-
...агүй. Мүнөө ган-
...н сурталшад тэдэ-
...руу һүрэһэн үзэл
...а һэльбээд, үсэд
...ана. Научна ком-
...э һуури табиһан
...ционернүүд болог-
...ын, Фридрих Эн-
...мир Ильич Лени-
...араалһан ёһоор лэ
...э мүнөө дабшана.
...ын эгүүридэ мүн-
...ь юуб гэхэдэ, тэ-
...тын хүгжэлтын
...эй хуули ёһонууд
... хүсыень анха тү-
... харуулжа, хогоо-
... социализмын бо-
... ухаан болгоһон
...рксизмые түүхын
...лда ухаансар ёһоор
...өөжэ, империализ-
... хуули ёһые эли-
...ци болон гүрэн ту-
...ргаалые бүри гүн-
... түрүүлэн хэдэн
..., али ганса нэгэн
...лизмын илажа бо-
...й агууехэ нээлтэ
...но-демократическа
...алис революци бо-
...й теори зохёон бү-
...олетариадай рево-
...ально-сүлөөрэлгын
...о тухай бодол хэ-
...ролетариадай пар-
... бүхэли, нарин һо-
...радүүлһэн габьяа-
...йгуулһан большe-
...шэнэ түхэлэй нимэ
...гүшын үльгэр жэ-

...й түүхэдэ шэнэ үе
...һан Октябрин ре-
... Ленин эмхидхэн
...рэнэй стратегынь
...дэлхэйн бүмбэрсэ-

ЛЕНИНИЗМЫН ИЛАН МАНДАҺАН ЗУУН ЖЭЛ

...гэй зургаанай нэгэ хуби дээрэ хүнние хүнэй дарлаха ябадалые усадхаад, Октябриин революци дэлхэйн удха шанартай дүй дүршэл бии болгожо, капитализмһаа социализм, коммунизмда орохо зам нээгээд, хүн түрэлтэнэй зол жаргалта ерээдүй тээшэ дабшаха дардам һайхан зам гаргаһан юм.

Агууехэ Октябрь—ленинизмын илан мандалга мүн. СССР-тэ социализмын гүйсэд дүүрэнээр эсэслэн илаһан ушар, Соведүүдэй ороной индустри хүгжөөлгын талаар хүсэтэ дабшалта хэжэ, коллективизацяар амжалта туйлаһан, соёлой хубисхалые үзэгдөөгүй үргэн далайсатайгаар ябуулһан эдэ бүгэдэ ушар баримтанууд Ленинэй түсэб харзануудай, захяа заабаринуудайнь илан мандаһанай гэршэ.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай илаһанай ашаар фашизмын хара муухай һабарһаа дэлхэйн болбосоролой үнэтэ эрдэни абарагдажа, Октябриин Эхэ орон бэеэ даанхай байдалаа, өөрынгөө туйлалтануудые хамгаалжа шадаһан юм. Мүн энэ илалта дэлхэйн революционно хүгжэлтые асари ехээр түргэдхөө. Энээнэй ашаар дэлхэйн социалис байгуулалта мүндэлжэ, дэлхэйн коммунис хүдэлөөн хүсэтэ ехээр урган хүгжэжэ, империализмын эшэгүүритэ муухай колониальна ёһо гурим унан һандараа. Эдэ бүгэдэ ленинизмын илагдашагүй бата хүсэтэй байһые, бүхы бүмбэрсэг дэлхэйн ажалшадай амин шухала аша туһые, манай үе шатын эрилтэ зорилгонуудые тон зүбөөр харуулдаг байһыень этигэмэ тодоор гэршэлнэ.

Эгээл нимэһээ Ленинэй нэрэнь бүхы түрүү хүн түрэлтэндэ ойро дүтэ, һүр жабхаланта дүрэ шэнжыень бүхы оронуудай ажалша арад сэдьхэл зүрхэндөө хадуунхай.

Ленин гүн мэргэн ухаата эрдэмтэн ба эгээлэй хүдэлмэришэн, юрын, эрэлхэг зоригто революционер ба сэсэн ухаата политическэ ажал ябуулагша, шэнэ, социалис обществые зохёон байгуулагша байхатаяа хамта тон даруу түсшэн зантай хүн байһан бэлэй. Ленинэй баатаршалгань газаа тээһээ яларан, толорон үзэгдэдэггүй гэжэ А. М. Горький бэшэһэн юм.

Мүнөө үедэ марксизм-ленинизмын мүхэшэгүй мүнхэ үзэл сурталаар зоригжон, нойрһоо һэриһэн дэлхэй капитализмһаа социализм, коммунизмда орохо агууехэ түүхэтэ үе шатые үзэжэ байна. Тиин хойшоо ходорон гаража байһан империализмын элдэб тэнэг бузагай аашануудынь коммунизмын илалта түгэлдэр ябасые зогсоожо шадахагүй. Ленинизмын гүйсэд дүүрэнээр илахань зайлашагүй!

Ленинизмын тугые Ленинэй бии болгожо хүмүүжүүлһэн Коммунис парти үндэр дээрэ үргэн абажа ябана. Ленинизм хадаа партиин ажал ябуулгадаа баримталдаг хүтэлбэри мүн. Энэ һургаалда үнэн сэхэ байжа, түүхын шэнэ дүй дүршэлые согсолһоной үндэһөөр, Ленинэй һургаалые бүхы талаарнь саашадань хүгжөөхэ гээшэ коммунизм тээшэ дабшажа ябаа совет арадай, партимнай саашанхи замдаа агууехэ илалтануудые туйлаха байһанайнь найдамтай гэршэ, баримта мүн.

Мүнөө революционно хүдэлөөнэй асари ехээр үргэдэжэ байһан үедэ Коммунис партинууд элдэб сронуудай онсо өөрэ эрхэ байдалые хараада абажа, сүлөөрэлгын тэмсэлэй стратеги болон тактикын орёо бэрхэ асуудалнуудые шиидхэхэ арга замые ленинскэ ёһоор бэдэрэн олоно. Буржуазин сурталшад, ревизионистнууд, хуурмаг үзэл баримталагшад Ленин Маркс хоёрые бэе бэедэнь зүришэлдүүлэн харуулха, ленинизмые марксизмһаа таһалжа, марксизм хадаа манай үе сагта удха шанаргүй болоһон XIX зуун жэлэй үеын лэ һургаал юм гэжэ хэлэдэг. Эдэ бүгэдэнь хуурмаг шанартай баталамжанууд байжа, баран буруу һүрэнэ. **Марксизм-ленинизм болбол нэгэ бүхэли шанартай һургаал байжа, түүхын дүршэлые согсолһоной үндэһөөр таһалгаряагүйгөөр хүгжэжэ байдаг юм.**

* * *

Ленин гүн гүнзэгы ухаан бодолоо, барагдашагүй эршэ зоригоо Коммунис парти байгуулха хэрэгтэ зорюулаа. Тиигэжэ дэлхэйе шэнэдхэн хубилгаха тэмсэлэй гол шухала зорилгонуудай нэгэниинь, революционно үйлэ хэрэгые, шэнэ, социалис ажабайдал бии болгохо хэрэгые хүтэлбэрилхэ тухай асуудал шиидхэгдэһэн бэлэй.

Парти хадаа ажалшадай революционно тэмсэлэй хүтэлбэрилхы манлайнь мүн гэһэн һургаалынь табин жэлэй туршада бэелэн хүсэлдэжэ, коммунис хүдэлөөнэй зэргэ айхабтар ехээр үргэдэжэ, тэдэнние толгойлдог партинууд манай үе шатын ухаан бодолынь, нэрэ хүндэнь, һэшхэл зоригынь боложо, хүдэлмэришэн ангиин, мүнөө үеын бүхы революционно хүсэнүүдэй айхабтар болбосоронги шанартай, эмхидхэл һайнтай болоһыень гэршэлнэ. Бүхы дэлхэйн тэмсэлэй дүй дүршэл дээрэһээ һургаал абажа, үзэл сурталаа улам бата нэгэдэлтэй, бодото ажал ябуулгаяа бүри нягта холбоотой болгохо ёһотойбди гэжэ улам шангаар мэдүүлнэ. Будапештдэ болоһон коммунис, хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэгшэнэрэй зүбшэлтэ уулзалга, мүн социалис оронуудай аха дүү парти, правительствануудай хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшадай һаяхан Дрездендэ хэһэн уулзалга энээн тухай гэршэлнэ. Бүхы революционно хүсэнүүдые 50 миллион гэшүүдтэй коммунис манлайн ударидажа байһан ушар сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй шэнэ амжалта туйлаха, ленинизмын үзэл сурталай улам гүнзэгыгөөр илаха байһанай бата нүхэсэл мүн.

Түрүү революционно тёорёор зэбсэгжэһэн лэ пролетариадай парти түрүү тэмсэлшын үүргэ дүүргэжэ шадаха гэжэ ленинизм һургана, энээниень түүхын дүй дүршэл гэршэлнэ. Марксизмда үнэн сэхэ байжа, тэрэнние ухаансар ёһоор хүгжөөхэ, революционно теорие арюун сэбэр байлгаха, тэрэнние баруунай, зүүнэй оппортунистнуудай зүгһөө хазагайруулха ябадалда эсэргүүсэхэ гээшэ партиин хэр зэргэ болбосорһые харуулжа, хүдэлмэришэн ангиин, тэрээндэ хүтэлэгдэжэ ябаһан ажалша арад зоной сүлөөрэлгын тэмсэлдэ амжалта туйлаха тон шухала эрхэ нүхэсэл мүн. Баруунай болон зүүнэй оппортунизмда эсэргүү тэмсэлһээ арсалга хадаа парти дотор жэжэ буржуазна революционаризм болон национализмын нэбтэрэн дэлгэрхэ харгы нээжэ, буржуазин үзэл сурталай нүлөө ехэдхэжэ, социализмын хэрэгтэ айхабтар ехэ хохидол ушаруулна. Марксистско-ленинскэ теориһоо хадууржа, тэрэнэй орондо национализм, авантюризмые баримталхада, революционно хэрэгтэ ямар ехэ хоро хүргэгдэнэб гэжэ Мао Цзэ-дунай бүлэгэй балмад ябадалнууд тон элеэр харуулжа байна.

Ленин ёһотойл пролетарска интернационализмын түлөө тэмсэдэг байһан, парти дотор национализмын үзэл сурталые нэбтэрүүлхэ гэһэн али бүхы һэдэлгэнүүдтэй эрид тэмсэдэг һэн. Партиин зэргые национальна ёһоор эмхидхэхэ гээшэ тон буруу гэһэн байгаа. Хэрбээ үндэһэ яһыень баримталан партинуудые эмхидхэхэ болоо һаа, бүхы нацинуудай, бүхы арһа яһатанай, янза бүриин хэлэтэнэй пролетариадые оиротуулан нэгэдхэхэ гэһэн агууехэ захяа заабарине хооһон үгэ болгоод лэ дүүрэхэ байнабди гэдэг байгаа.

Бүхы ороной хүдэлмэришэдтэй интернациональна ёһоор һаналаа нэгэдэнхэй байхаар ажалшадаа хүмүүжүүлхэ гээшэ хододоо манай партиин ажал ябуулгын гол дунда байдаг. Манай парти болон арад зомнай Ленинэй хүтэлбэри доро интернационализмын һургуули гаража, энээнэйнь ашаар Совет гүрэн дэлхэйн революционно болон национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй эгээл найдамтай түшэг тулгуури болоо.

КПСС-эй ЦК-гай апрелиин Пленум уласхоорондын байдалай шухала асуудалнуудые, дэлхэйн коммунис хүдэлөөе нэгэдхэн жагсаахын түлөө КПСС-эй хэжэ байгаа тэмсэл тухай асуудал зүбшэн хэлсээ. Ленинскэ интернационализмын тугта партимнай үнэн сэхэ байһые энэ зүбшэн хэлсэлгэ харуулба.

* * *

Ленинизм XX зуун жэлэй социальна ухаан бодолой эгээл үндэр орьёлынь болонхой. Тиин манай зуун жэл ленинизмын илан мандаһан зуун жэл болоо. Ленинизмдэ, Ленинэй байгуулһан партиин дүршэлдэ мүнөө аха дүү Коммунис партинууд, бүхы дэлхэйн пролетариат, бүхы түрүү хүн түрэлтэн хандана. Ленинэй үзэл суртал, коммунизмын үзэл суртал манай үеын эгээл түрүү үзэл болонхой.

...Ленин амиды,
жабхалан түгэлдэр, мүнхэ.
Дэлхэй дээгүүр Ильичэй
Үзэл,
үгэнүүд,
Хэрэгүүд
Үргэдэн бэелнэ.

Г. ГОЛИКОВ,
түүхын эрдэмэй доктор.

В. И. ЛЕНИН. 1918 оной октябриин 16. ТАСС-ай фото.

А. Н. КОСЫГИН ЛАХОРТО ЕРЭБЭ

ЛАХОР. (ТАСС-ай тусхай корр.). Пакистанда албанай хэрэгээр аяншалжа байһан СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н Косыгин Баруун Пакистанай нийслэл, ороной соёлой ба промышленна томо центр — Лахорто ерээ. Советскэ правительствын толгойлогшотой хамта Белоруссиин ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Т. Я. Кисилев, Литвагай ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ И. А. Манюшис, суг ябалсаһан бусад хүнүүд эндэ ерэлсээ.

Хүндэтэ совет айлшадтай хамта Баруун Пакистанай губернатор генерал Мохаммед Муса, Пакистанай гадаадын хэрэгүүдэй министр Шарифуддин Пирзада суг ябалсана.

ЛАХОР. (ТАСС-ай тусхай корр.). СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин Лахорой түүхэтэ, һонирхолто газарнуудаар ябаба. Эртэ урдын энэ город Баруун Пакистан провинциин захиргаанай түб юм.

ЛАХОР. (ТАСС). СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, тэрээнтэй суг ябалсаһан хүнүүд Советскэ Союзай правительствын толгойлогшодо зорюулжа Лахорой хүн зоной апрелиин 19-дэ эмхидхэһэн баярай уулзалгада байлсаа.

СССР-эй ОБОРОНЫН МИНИСТРЭЙ ПРИКАЗ

1968 оной апрелиин 20 *№ 88* *МОСКВА.*

1968 ОНДО СЭРЭГЭЙ БОДОТО АЛБАНДА ТАТАХА ТУХАЙ, УЯЛГАТА АЛБА ХЭЖЭ БАЙҺАН ХҮНҮҮДЫЕ СССР-эй ЗЭБСЭГТЭ ХҮСЭНҮҮДЬЭЭ ТАБИХА ТУХАЙ

«Бүгэдэ ниитын сэрэгэй уялгата албан тухай» СССР-эй Хуулитай, «Бүгэдэ ниитын сэрэгэй уялгата албан тухай» СССР-эй Хуулиие хүсэндэнь оруулха тушаа СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1967 оной октябриин 24-нэй Указтай тааралдуулан, нигэжэ **захирнаб:**

1. 1949, 1950 онуудта түрэһэн, тэрэшэлэн урда тээнь табилга абаһан аад, сагайнь хүсэһэн эрхэтэдые 1968 ондо Совет Армиин, Далайн-Сэрэгэй Флодой, хилын харуулай, дотоодын сэрэгүүдэй бодото албанда татаха.

«Бүгэдэ ниитын сэрэгэй уялгата албан тухай» СССР-эй Хуулиин 23-дахи статьягаар хараалагдаһанай ёһоор, май—июнь, ноябрь—декабрь һаранuудта таталга хэхэ.

2. 1964, 1965 онуудта татагдаһан солдадууд, матросууд, сержантнууд болон старшинануудые, мүн 1966 ондо татагдаһан солдадууд болон сержантнуудай заримые Совет Армиһаа, Далайн-Сэрэгэй Флодһоо, хилын харуулай, дотоодын сэрэгүүдһээ 1968 оной май—июнь, ноябрь—декарбь һаранuудта табиха.

3. 1968 ондо табигдаха ёһотой солдадууд, матросууд, сержантнууд болон старшинануудай бодото сэрэгэй албанда байһан болзорые тэрэшэлэн часть, корабль, эмхи зургаанууд, һургуулинуудта татагдаха залуушуулай тоое хараада абалсан, хэд 1968 оной май—июнь, ноябрь—декабрь һаранuудта сэрэгэй албанһаа табигдахаб гэжэ тодорхойлхыень частьнууд, корабльнуудай командирнуудта, эмхи зургаануудай, һургуулинуудай начальнигуудта даалгаха.

4. Бүхы ротонууд, батарейнүүд, искадрилинууд болон корабльнуудта энэ захиралтые соносхохо.

СССР-эй Оборонын министр,
Советскэ Союзай маршал А. ГРЕЧКО.

...ХҮРӨӨ

...рэлтэнэй һаналаа
...эр—Майн нэгэ-
...лэгээр үгтахын
... байһан олон за-
...нгээ түсэбые бол-
... дүүргэхэ уялга

...агай Карл Марк-
... колхозой загаһа-
...дөө хүрэмөөр
...тий Балтыевич
...даг бригада ап-
...абарине болзор-
...оор уридшалан
... ёһоор, хахад һа-
...100 центнер загаһа
...цю 153 центнер
... Түрүү брига-
... барилгаяа үргэл-

...СУРМАНОВ.

ЭРТЫН ПААР ХАХАЛНА

ХЯАГТА. (Телефоноор абтаба). Һүүлэй үдэрнүүдтэ дулаан байжа, апрелиин 16-һаа Хяагтын совхозой таряан ажалай хүдэлмэрилэгшэд эртын паар хахалжа эхилбэ. Хахалагдаһан паарынь мүнөө жэлэй тарилгада, ерэхэ жэлэй ургасада хэрэглэгдэхын тулада бэлэдхэгдэнэ.

Хамта 18 трактор поли дээрэ гаранхай. Хираанай-Адагай отделениин Н. Д. Овсеевэй даадаг тракторно-таряан ажалай бригадынхид «ДТ-54» тракторaap газараа элдүүрилнэ.

Тус совхозой Бүрдэнэй отделениин тракторна бригада 5 трактораар паар хахалжа ороо. Энэ бригадые Мункожап Дылгыров толгойлно. Тэндэхи бригадада һая нүүжэ ерэгшэд И. Е. Синюшин, В. В. Вочаев гэгшэд трактористаар ажалланад.

Хяагтын совхозой Хираанай отделениин тракористнаршье мүн лэ паар хахалалгые үргэлжэлүүлнэ.

Дурсагдаһан совхоз 3300 гектар паар хахалха түсэбтэй. Үнгэрһэн гурбан хоногой туршада эндэ 150 гектар паар хахалагдаад байна.

Мүн газарай хүрьһэндэ шииг нойто тогтоохын тулада борнойлолго эхилэнхэй.

Погранична совхоз баһал паараа хахалжа эхилбэ.

Д. ДУГАРОВ,
манай корр.

...ААН ...ГТА ...РТЭБЭ

АХЫН АЙМАГ. Үнгэрһэн гурбан һара соо эгээл ехэ һү һаажа, гүрэндэ худалдаһан «Коммунизм» колхоз (түрүүлэгшэнь С-Д. Л. Бакшаханов, парторганизациинь секретарь Н. Х. Мандагаев) аймаг соогоо мүрысөөндэ илаба. Тиигэжэ тус ажахы КПСС-эй райкомой болон аймагай гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртэбэ.

Колхозойнгоо амжалта туйлаха хэрэгтэнь һаалишад Д. Ендонова, С. Хандакова, М. Молорова гэгшэд шалгараа.

В. ГАЛСАНОВ.

„Космос-215“ ниидэбэ

ТАСС-ай мэдээсэл

Дэлхэйе тойрон дабшадаг «Космос-215» гэжэ ээлжээтэ хэмэл одон Советскэ Союзһаа 1968 оной апрелиин 19-дэ табигдаба.

ҺУРГУУЛИИН ҮХИБҮҮДЭЙ XI БҮХЭСОЮЗНА СПАРТАКИАДА

Һургуулиин үхибүүдэй XI бүхэсоюзна спартакиада 1969 ондо үнгэргэхэ тухай шиидхэбэри СССР-эй Гэгээрэлэй министерствын коллеги апрелиин 19-дэ гаргаа.

Тус спартакиада дүрбэн шататай байха. Тэрэнэй түрүүшынь шатада ороной бүхы һургуулинууд хабаадалсаха. Олониитын мүрысөөндэ илажа гаргашад районно, городской, областной хизаарай спартакиадануудта хабаадалсаха байна. Удаань нютаг нютагуудай мүрысөөнүүд, союзна республикануудай спартакиаданууд үнгэргэгдэхэ. Түгэсхэлэй мүрысөөнүүд 1969 оной июлиин 16-һаа 28 хүрэтэр Ереван городто болохо.

РОССИН НАЙДАМТАЙ ДАБШАЛТА

Россин Федерациин промышленностиин хүдэлмэришэд табан жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, продукци худалдаха, промышленна продукциин шухалын шухала зүйлнүүдые бүтээхэ 1968 оной түрүүшын кварталайнгаа түсэб үлүүлэн дүүргээ. Энээн тухай мүнөө жэлэй түрүүшын кварталда Россин Федерациин промышленностиин гүрэнэйнгөө түсэб дүүргэһэн дүнгүүд тушаа РСФСР-эй ЦСУ-гай мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

Үнгэрэгшэ жэлэйхитэй сасуулбал, промышленна үйлэдбэри түрүүшын кварталда 9 процентээр нэмээ гээд мэдээсэл соо заагдана. Энэ үе соо РСФСР-эй промышленностиин тус тус үйлэдбэринүүдэй хүгжэлтые хаража үзэбэл, электроэнерги — 9 процентээр, түлишын промышленность — 6 процентээр, хара ба үнгэтэ металлурги — 9 процентээр, химическэ ба нефтехимическэ промышленность — 12 процентээр, машина бүтээлгэ ба металл болбосоруулга — 11 процентээр, ой модоной, модо болбосоруулгын, целлюлозно-саарһанай промышленность — 5 процентээр, барилгын материалнуудай — 7 процентээр, хүнгэн промышленность — 8 процентээр, эдеэ хоолой промышленность — 8 процентээр, культурно-ажаһуудалай, гэр доторой хэрэгсэлэй зүйлнүүдые бүтээлгэ — 13 процентээр нэмээ.

Россин Федерациин зургаа мянга шахуу предприятинууд шэнэ гуримда түрүүшын кварталай эсэстэ оруулагдаа. Тус предприятинууд бүхы промышленна продукциин хахадыень шахуу үйлэдбэрилдэг.

Арадай хэрэглэлэй эд бараануудые: элдэб түхэлэй бүдүүдые гаргалга — 59 миллион дүрбэлжэн метрээр, трикотажна гадар хубсаһа — 4,9 миллион хэһэгээр, арһан гутал — 3,9 миллион паараар, оёмол хубсаһан — 210 миллион түхэригөөр, радиоприёмнигууд болон радиолонууд — 35 мянган хэһэгээр, холодильнигууд — 93 мянган хэһэгээр, телевизорнүүд — 72 мянган хэһэгээр, хубсаһа угаадаг машинанууд — 71 мянган хэһэгээр, мебель — 29 мянган миллион түхэригтэ ехээр бүтээн гаргагдаа, мяхан — 32 тонноор, үдхэн һүнэй продукци — 258 мянган тонноор, ургамалай тоһон — 34 мянган тонноор, мүн бусад олон продуктнууд үлүү ехээр гаргагдаа.

РСФСР-эй промышленностьдахи ажалай бүтээсэ нёдондо жэлэй түрүүшын кварталтай сасуулбал, 6 үлүүтэй процентээр нэмээ. Продукциин өөрынь үнэ хямдараа. Сасуулагдамал сэнгээр хаража үзэбэл, үнгэрэгшэ жэлэй түрүүшын гурбан һаратай сасуулхада, промышленностиин ашаг олзо нэгэдэхи кварталда 20 процентээр нэмэһэн байна.

Промышленностиин хүдэлмэриин дүнгүүдэй бүхы дээрэ һайн байбашье, зарим түхэлэй продукци гаргалтаар түсэбүүд дутуушагаар дүүргэгдээ гээд ЦСУ-гай мэдээсэл соо заагдана.

(ТАСС).

ЛЕНИНЭЙ ОРДЕНТО...

„Социалис үйлэдбэри айхабтар ехээр хүгжөө. Хүгжэлтын тэрэ хэмжээниинь коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха зорилгые амжалтатайгаар бэелүүлхэ арга олгоно".

(КПСС-эй ЦК-гай Тезисүүдһээ).

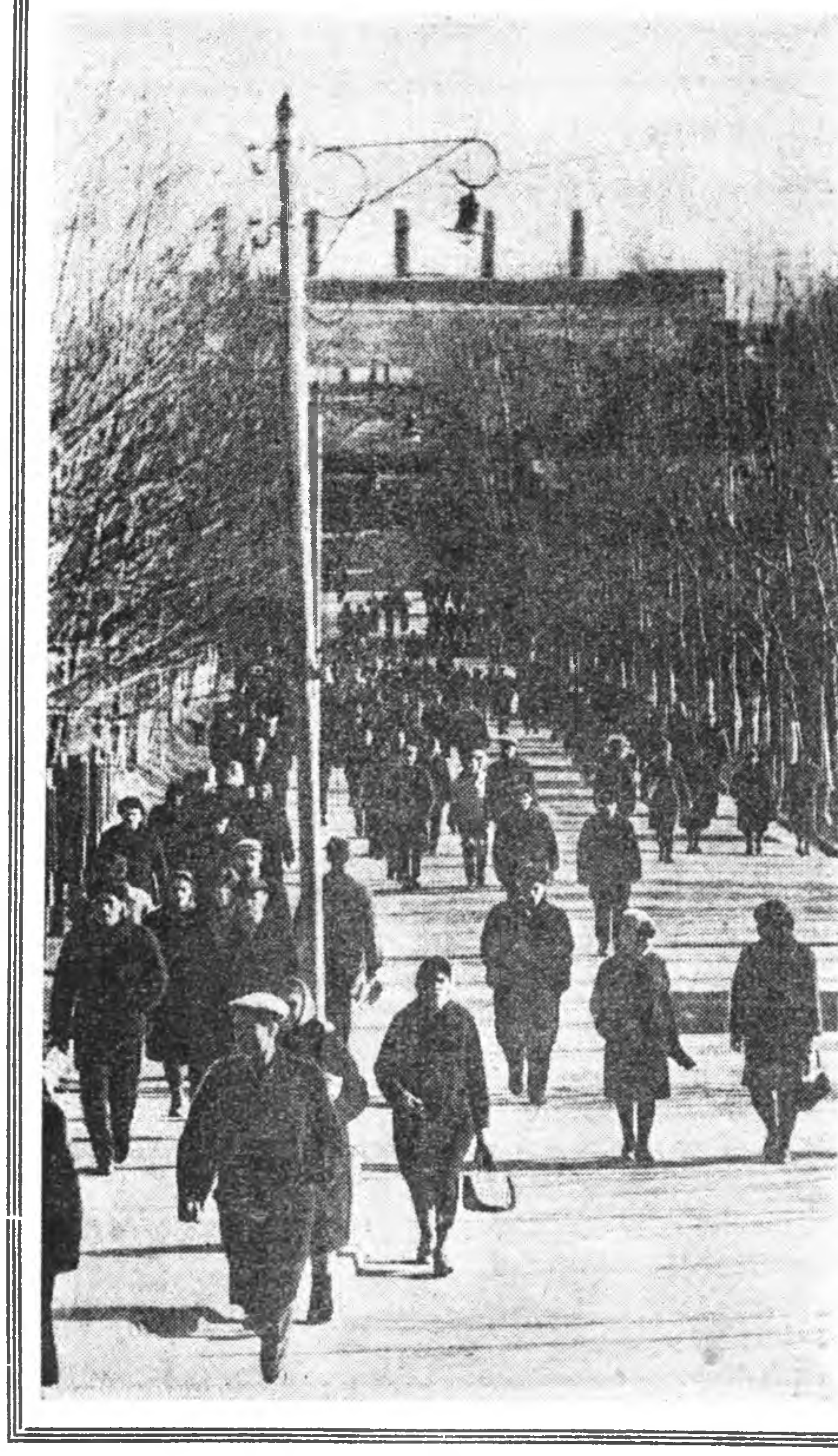

Гушаад онуудай үедэ Сэлэнгэ Үдэ хоёрой бэлшэр дээрэ бодхоогдоһон Буряадай түрүүшын гигант—ЛВРЗ-гэй түүхэ домог баян даа. Дайнай хүшэр хүндэ үедэ, мүн һүүлдэньшье эрхим һайнаар хүдэлжэ, паровоз, вагонуудые олоор, һайнаар заһабарилжа гаргаһанайнгаа түлөө тус завод СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй, Зам харилсаанай министерствын шагнал хайрада оло дахин хүртэһэн байха.

1948 оной зун БурАССР-эй тогтоһоор 25 жэлэй ойн гүйсэһэн түүхэтэ үеэр Буряадай гигант (ЛВРЗ) Ленинэй орденоор шагнагдаа һэн. Эбтэй эетэй, ажалша бэрхэ хүдэлмэришэн ангиин бүлэ соо хүмүүжэһэн, хүдэржэһэн хүдэлмэришэдэй олонхинь гүрэн түрын шагнал хайрада мүн баһа хүртэлсэбэ. Тэрэ үедэ локомотив хабсаралгын цехэй слесарь- электромонтажнигуудай бригадир байһан, мүнөө заводой профсоюзай комитедэй түрүүлэгшын орлогшо Анисим Николаевич Оширов, мүн тус цехэй слесарь П. П. Милин гэгшэд Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртэжэ, заводойнгоо нэрэ хүндые алдаршуулба. Заводой хүдэлмэришэнэй хүндэтэ нэрэдэ Советскэ Союзай Герой Н. Орешков оруулагдаһан юм. Хүдэлмэришэдэй коллективтэ хүмүүжэһэн хүбүүн заводойнгоо нэрэ хүндые дээрэ үргэн, дайнай гал соогуур ото ябалсажа, үсэд шанга тулалдаанай нэгэ үдэр Александр Матросовой баатаршалгые дабтаһан байна.

Мүнөө Ленинэй ордено ЛВРЗ-дэ шэнэ түхэлэй локомотивууд (электровоз, тепловоз), вагонууд заһагдана, Советскэ Союзай бусад предприятинуудта хэрэглэгдэхэ запасной часть элбэгээр бүтээгдэнэ.

Ленинэй ордено Буряадай түрүүшын гигант ороной промышленна предприятинуудай эдэбхи үүсхэлые бүрин дэмжэлсэжэ, түсэбтэ табан жэлэй түсэбые Агуу Октябриин 53 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дүүргэхээр шиидэнхэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Ажалай үдэр дүүрэбэ. 2. Заводой пропагандист А. П. Думнов политһуралсалай хэшээл үнгэргэжэ байна.

Э. ЛАПИНАЙ фото.

Борис СЫРЕНОВ

ЮРӨӨЛ ШҮЛЭГ

Эзэн хаанай үүдые
Дэлэед, нэшээд гараһан,
Эгээ ялагар одые
Энэ дэлхэйдэ асарһан
Ленин багша, а-ээй!
Баруун тээшээ харахадаа,
Баярай найдал асарһан,
Зүүн тээшээ шэртэхэдээ,
Зориг тэмсэл хайһан, а-ээй!
Алха хадуур холбоһон
Арюун һангин тугаа
Одод хүрэтэр абаашаха
Оёоргүй һургаалынь а-ээй!

ЛЕНИНИАНА-95

Совет гүрэниие эмхидхэн байгуулагша В. И. Ленинэй бэшэһэн, Ленин тухай бэшэгдэһэн номуудые гүрэнэй, ниитын, албан зургаануудай библиотекэнүүдһээ гадна, олон түмэн хүдэлмэришэд, таряашад болон академигүүдэйдэ хаража болохо. Ленинэй, Ленин тухай номуудай тираж хилын саанахи оронуудай, СССР-эй арадуудай 95 хэлэн дээрэ гараһан миллиард судар дэбтэрнүүдэй гурбанай нэгэ хубинь болоно. Ленинэй зохёолнуудай мүнөө табадахяа нэмэжэ хэблэгдэхээ байһан түрүүшын арбан томые 120 мянган хүн захинхай. Агуухэ Октябриин социалис революциин вождь тухай элдэб олон номууд хүн зониие ехээр һонирхуулна.

Революционно энэ сэсэн мэргэн ухаан бодолтын түрэһөөр 100 жэлэй баярай ойдо зорюулжа совет хэблэлшэд 700 гаран номуудые барлан гаргахань. Тэдэнэй 500-гаадынь союзна республиканудай хэблэлээр гаргагдаха юм.

Москвагай политическэ номуудай хэблэл жэлэй дүүрэтэр В. И. Ленинэй суглуулбари зохёолнуудай бүхы 55 томые табадахяа нэмэжэ хэблэн гаргахаяа байна. «Ленинизмын агуухэ суртал һургаалай баялиг» гэһэн, Ленинэй бүхы зохёолнуудай удхые тайлбарилһан, табадахяа хэблэгдэһэнэй онсо өөрэ талые харуулһан судар тэрэл хэблэлэй газарта хоёрдохёо барлагдахань.

Совет арадай вождь тухай дурдалганууд, Ульяновтанай бүлын бэшэгүүд, В. И. Ленинэй намтар табан том болгогдон Москвада хэблэгдэхээр бэлдэгдэжэ байна. Тэрэ тоодо Ленин тухай бэшэгдэһэн үхибүүдэй номууд хэблэгдэхэ юм.

Хилын саанахи олохон оронуудта мэдээжэ болоһон «Международные отношения» гэжэ хэблэл Ленин тухай хөөрөөнүүдэй согсолбориие олоор хэблэн гаргахаар бэлдэжэ байнхай.

«Мир» хэблэл «Ленинизм ба мүнөө сагай байгаалиие шэнжэлгэ» гэһэн номые англи, немец, франциз ба испан хэлэнүүд дээрэ гаргажа, олохон уншагшадые танилсуулха юм.

Уран зохёолоор, уран зурагай искусстваар дамжуулан Ленинэй образые харуулха зорилготой 75 номые совет, хилын саанахи уншагшад ехэтэ һонирхоно.

Ойн баярай Ленинианын дундаһаа совет мэдээжэ уран зураашадай зурагуудай буулгабаринуудые, фотоальбомуудые, элдэб дурасхаалта зүйлнүүдые хаража болохо.

(АПН).

Дэлхэйн пролетариадай вождь В. И. Ленинэй алдарта замайнь али нэгэ талыень харуулһан газарнууд манай орон дотор олон. Москва хотодо, Улаан талмайтай зэргэлээд, улаан шулуугаар баригдаһан хуушанай томо гэр байха. Эндэ В. И. Ленинэй туб музей байрлана.

Хүнүүд үдэр бүхэндэ иишэ олооороо ородог. Студентнэр ба колхозингууд, сэрэгшэд ба хүдэлмэришэд, алба хаагшад ба һургуулиин үхибүүд В. И. Ленинэй революционно ажал ябуулгатай танилсана, хараһан үзэһэн тухайдаа үетэн нүхэдтөө, гэртэхиндээ хөөрэн зугаалдаг, һонирхуулдаг юм. Тус музейдэ үдэртөө дунда зэргээр 8—10 мянган хүн ороно.

Совет засагай 50 жэлэй ойн дүтэлхэ тума, мүн энэ түүхэтэ һайндэрые ёһолон найрлаха үедэ хүнүүд илангаяа олоор орожо хараа бэлэй. Энэньшье баһа ойлгосотой. Ленин, парти, революци гэһэн үгэнүүд өөр хоорондоо нягта холбоотой ха юм.

Нарата дуулим хабарай үдэрнүүдтэшье музейдэ хүнүүдэй ороходнь бүри олошорно. Олошоронгүй яахаб. Агуу багшын түрэһэн үдэр ойртожо, тэрэ холын революционно үдэрнүүдэй суурлаа эрхэ бэшэ һануулна гээшэ. Музейн зал бүхэнэй экспонадуудтай танилсахадаа омогорходог, баясадаг байнабди. Эндэхи документнүүд В. И. Ленинэй мүндэлүүлһэн Коммунис партиин, Россиин хүдэлмэришэн ангиин алдарта түүхые элирүүлжэ үгэнэ. Энэ документнүүдтэй танилсахадаа, эрхэ сүлөөтэ байдал өөрөө ерээгүй, харин тэрэнэй түлөө коммунистнуудай хүтэлбэрилһэн хүдэлмэришэн анги шангаар тэмсэһэн гэжэ ойлгонобди.

Тус музей 22 залтай. Зал бүхэнэйнь экспонадуул В. И. Ленинэй революционно ажал ябуулгые үе үеэрнь тодорхойлон харуулна. Багшын бага, эдир наһые харуулһан фото-зурагууд, документнүүд абаһаар лэ хүнэй анхарал татана. Гимназида һураһан, мүн революционно үзэл сурталай замаар бэеэ зорюулһан түрүүшын хаһань илангаяа һонирхолтой. Александр гэжэ ахайнгаа сазалуулагдаад байхада, Владимир Ильич хайрата инаг эжыгээ үйдүүлхэгүй гэжэ оролдоно. Бүхы сэдьхэлээ зангидаһан эдир Волдя «Бидэ ондоо замаар ябахабди» гэжэ хэлээ һэмнай. Энэ зурагые харахада үнэхөөрөөшье зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмөөр. Үшөө эдир ябахадаа революционно замайнгаа хараа шэглэлые зүб ойлгоһон байгаа бшуу.

Залһаа зал бүхэндэ ороходо, В. И. Ленинэй мүнхэ образ улам бэхижэнэ, коммунист-революционерэй бодото бэе элирэн тобойно. Марксизмын үзэл сурталые саашадань хүгжөөхын, мүн Россида пролетарска парти байгуулхын тула түйлай ехэ хүдэлмэри хэһэн, бүхы бэлиг шадабаряа гаргаһан. Анха түрүүшынхеэ барлагдажа гараһан зохёолнуудайнь шарлашаһан хуудаһануудые, гар бэшэгүүдые харахада, революциин хэрэгые гэдэргэнь татахаа эрмэлзэһэн хүнүүдэй һанал эрмэлзэлые В. И. Ленин хайра гамгүй элишэлэн буруушаадаг байһан байна.

Нэгэ таһалга тэмсэлэй хуудаһа...

МҮН...
УРАС...

нээнэ. Саг ... тельствын ... Б. И. Ленинии ... ха гэжэ оролдогш... үедэ агуу вождь ... нюусаар байрлаж... волюционно хүд... байһан. Эндэ бай... лэдэг эдеэ хоолой... бусадшье хэрэгс... гүсэ, хажуур, ... мэтын) гэрэй ар... данхай.

Совет засагай ... В. И. Ленинэй тү... лэй ойтой ... музейе шэмэглэн... түйлай ехэ хү... хэгдэнэшье, мүн... дуудшье хоёр ... байна. 1917 ... зунай үедэ хэбл... һан «Правда» ... «Хүдэлмэришэн ... нүүдэй шарлаша... дые һэхэхэлэ бү... той.

Удаадахи таһ... нэй зохёолнуудһ... шээнь, 1917 он... эй арадуудай ... даадын оронууда... хэблэгдэжэ гар... бүхы дээрэ 33... болоно. Тиихэдэ ... рэ хэблэгдэһэн 50... дынь бүхы ... үлүүтэй хэһэг.

В. И. Ленинэй ... хэйн зүг бүхэн... орожол байдаг. ... хал эндэ хэзээ... гүй. Харин ... бүлэг түлөөлэгш... бюродо үдэр бү... зейтэй танилсу... курсоводуудые ... байдаг. Баатарлиг ... һэн бүлэг түлөө... жа, музейн хү... хөөрэлдэжэ бай... лэйб.

— Манай пар... намда засаг тура ... сасуу Ленинэй ... Маанадта ондоо ... Эрхэ сүлөөгэй ... дэмнай пролетар... В. И. Ленинэй һ... замыемнай гэрэл... арадые зоригжуу... Ленинэй һургаал ... хэхэгүй, харин ... тэмсэлдэ бүри эр... ха. Багшын Мавзо... раабди. Хараһан ... даа нютагайхидта... гэжэ оршуула... һэн.

Баатарлиг Вьет... хүнүүд ганса ... харин бүмбэрсэг ... хүнүүд В. И. Ле... байһанаа үнэн ... дүүлнэ.

Ю. БО...
КПСС-эй ЦК-гай ...
Партийна дээдэ һ...

Москва хото.

Ким ИЛЬИН

БАГШАМНАЙ

Зудан тайгын оёорые һэргээжэ,
Зун, үбэлгүй шууяа гаргахадаа,
Дааран, үлдэн, зобон байжа,
Далан бэрхэшээлые дабан
гарахадаа,
Хүнэй ябаагүй, хүлэгэй
гэшхээгүй
Хүйтэн газарта город
бодхооходоо,
Бодолнай, һанаамнай, хүсэлнай
Бодхоохо, бариха коммунизм
тухай,
Ленин тухай...
Хангал хадые урбуулан
малтажа,
Хаалгатай нюусыень абан
гарахадаа,
Байгаалитай тэмсэн, хүсыень
хазаарлажа,
Байгал далайгаа номгон
болгоходоо,
Братска, Красноярска
ГЭС-үүдые
барижа,
Бүхыдөө арадууд нүхэсэн
ябахадаа,
Бодолнай, һанаамнай,
хүсэлнай
Бодхоохо, бариха коммунизм
тухай,
Ленин тухай...
Атомна ледокол океанда
табижа,
Алдарта ракетэнүүдые
ниидүүлэн байхадаа,
Дайнай һүлдые үндэһөөрнь
даража,
Далай, океанuудые ойро
болгоходоо,
Дэлхэйн оронуудта гараа үгэжэ,
Нүхэсэлэй заршам үргэн
ябахадаа,
Бодолнай, һанаамнай, хүсэлнай
Бодхоохо, бариха коммунизм
тухай,
Ленин тухай!

ЗУРАГЛАЛ

ҺАЙХАН ДАА, ҺАЙХАН!

1965 оной хабар. Нэгэтэ Яруунын аймагай «Улаан туяа» газетын редакцида бэшэг ерэбэ. Гүндын дунда һургуулиһаа. Тэрэ бэшэг соонь арбадахиие дүүргэхээ ябаһан эдир хүбүүн Санжиев һургуулидаа Ленинэй музейн эмхидхэгдэһэн тухай хөөрэһэн байба. Би зорюута Гүндэ ошожо, музейтэй танилсаха гэжэ шиидээ һэм.

Һаргама гэрэлтэй, уужам шэнэ һургуулиин байшан соогуур гэшхэлжэ, шэмэглэлыень шэнжэн хаража, мүнөө сагай эрилтэдэ тааруу зохид байһыень һанаандаа тэмдэглэн ябабаб. Тэрэ үедэ директор ябаһан В. А. Токарева хажуудам анир гүй ябана.

Һургуулиин музей соо оробобди. Ленинэй томо бюст. Ленин тухай гү, али Ленинэй оорынь номууд. Шушенскаһаа эльгээгдэһэн фото-буулгабаринууд. Балайшье баян бэшэ, һанаһанда хүрэнэгүй гэжэ сэдьхэһээр гараа һэм.

Һаяхан баһа Гүндээр ябахадаа, тэрэ музейдэ оробоб.

О! мүнөө ханаар дүүрэн экспонадууд. Ленинэй нэрэмжэтэ музейнүүдэй эльгээһэн бэлэгүүд.

Эбтэй эетэй бүлэдэ түрэһэн, һонор һайхан һургаал абаһан, арбан долоотойдоо революционно хэрэгтэ хабаадажа эхилһэн Ильичэй ажабайдал тухай хойно хойноһоонь харуулһан плакадууд, зурагууд аржына. Вождиин намтарые һайн мэдэхэб гэжэ һанадагшье һаа, тон һонирхолтойгоор хараха, үзэхэ юумэеэ заатагүй эндэ олохош.

— Шушенскын, Ульянов городой, Москва, Ленинградай музейнүүдтэй бэшэлсэнэбди,— гэжэ музейе даагша, эхин класуудай директорэй орлогшо М. М. Биктимирова хөөрэнэ.— Шэнэ экспонадай ерэхэдэ һурагшаднай ехээр баярладаг даа.

Нээрээшье музей миинии түрүүн ябаһанда орходоо һурагүй баян болоо. Даб гэһээр ганса таһалга эзэлнэ. Теэд иимэ түргөөр материалнуудай сугларжа байбал, ганса таһалга соогоо багтахала болихол.

— Һурагшадай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулхадатнай Ленинэй музей хэр ехэ үүргэ дүүргэнэб?— гэжэ Мария Михайловнаһаа асуубаб.

— Одоо ехэ бэд даа,—гэбэ тэрэмнин,—Долоо наһатай хүнүүдэй анхан һургуулида ороходонь музей соо оруулжа, бишыхан Володя Ульяновай эрхим һуралсал тухай багшанар хөөрэжэ үгэдэг. Хүүгэд ямар анхаралтайгаар шагнадаг гэжэ һананат! Октябрятануудай, пионернүүдэй, комсомолой зэргэдэ ороходоо, һурагшад баһал Ленинэй музейдэ ерэдэг. Пионернүүдэй сбор эндэ үнгэргэгдэдэг. Ленинэй түрэһэн үдэртэ гү, али революционно һайндэрнүүдтэ музейн үүдэн нээгдэжэ, агуухэ багшын бюстые амиды сэсэгээр шэмэглээд, октябрята, пионернүүд, комсомолшууд ээлжээгээр хүндэтэ харуулда жагсадаг юм...

Ц. ДОНДОГОЙ.

АРЮУН ДУРАСХААЛДА

Улаан-Үдын зүүн хойто захада оршодог Аршан һууринда Ленинэй ордено ЛВРЗ-гэй, «Теплоприбор» заводто, мүн ондоошье предприятинуудта ажалладаг хүдэлмэришэд олон һуудаг. Тэдэнэр ажалай һүүлээр «Аршан» клубтаа сугларжа, элдэб лекци болон хөөрэлдөөнүүдтэ хабаададаг, кино хаража амардаг байна.

Эдэ үдэрнүүдтэ эндэхи Лермонтовэй нэрэмжэтэ библиотекын уншагшадай конференци боложо үнгэрөө. Тэдэнэр В. И. Ленинэй түрэһэн үдэртэ зорюулан, «Ульяновтанай бүлэ» гэжэ М. Шагинянай роман зүбшэн хэлсээ. Библиотекарь Н. Брянская һонирхолтой элидхэл хэбэ, мүн клубай фойе соо Ленин багшада зорюулагдаһан фото-зурагуудай, һонирхолтой номуудай выставкэ табигдаа. ЛВРЗ-гэй слесарь А. Хомутов Ульяновск хото тухай суглараашадта һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгэһэн байна. Энэ нүхэр Владимир Ильичэй түрэл хотодо түрэһэн, үдэһэн хүн. Гадна тус «Аршан» клубта эндэхи найман жэлэй һургуулиин һурагшадай ээлжээтэ уулзалга «Теплоприбор» заводой залуу хүдэлмэришэдтэй боложо үнгэрһэн байна. Тэдэнэр «В. И. Ленин манай ажабайдалда» гэһэн темээр хөөрэлдөө үнгэргөө.

«Аршан» клубай эдэ бүхы ажал хүдэлмэри ленинскэ үдэрнүүдтэ зорюулагданхай.

З. КИСЕЛЕВА.

БУРЯАД ХЭЛЭН ДЭЭРЭ

Манай республика дотор Ленинэй зохёолнууд бүри хорёод оной эхеэр хэблэгдэжэ гарадаг байһан юм. Эдэ зохёолнууд манай нютагта шэнэ байдал байгуулхада юунһээшье үнэтэй сэнтэй заабари болодог һэн. Анха түрүүн социализм байгуулхадаа совет арад Владимир Ильичэй зохёолнууд, мүн манай партиин документнүүд дээр хүтэлбэри хэдэг байгаа, хэдэгшье байна. Манай вождиин зохёолнууд хүн зоной хододоо уншадаг номууд юм.

Гансахан 1938 онһоо абажа харахада, В. И. Ленинэй таби гаран зохёолнууд буряад хэлэн дээрэ оршуулагдажа гаранхай. Тэрэ тоодо «Демократическа революцида социал-демократиин хоёр тактика», «Империализм — капитализмын дээдэ шата мүн», «Марксизм ба восстани», «Большевигүүд засаг абаха зэргэтэй», «Гүрэн ба революци», «Апрельскэ тезисүүд», «Совет засагай ээлжээтэ зорилгонууд» гэхэ мэтэ суута зохёолнууд оршуулагданхай.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Ленинэй зохёолнуудай тусхайта суглуулбаринууд оршуулагдажа гарана. Эдэ суглуулбаринууд соо Владимир Ильичэй олон зохёолнууд сооһоо абтаһан, ямар нэгэн асуудалаар бэшэгдэһэн хубинууд оруулагдана. Жэшээлхэдэ, «Партиин нэгэдэл тухай», «СССР дотор социализм ба коммунизм байгуулха асуудалнууд», «Шажан тухай», «Коммунис хүмүүжүүлгэ тухай», «Ажалай бүтээсэ тухай», «Совет социалис демократи тухай» гэһэн суглуулбаринууд гаранхай.

Дээрэ дурсагдаһан номуудай тираж аяар 200 мянгаһаа холо үлүү болоно. ... дээрэ гараһан Ле... нууд манай республи... мой магазинуудта ... байдаг.

Совет засагай 50 ... та ойдо зорюулагда... нин. Хураангыгаар ... намтар» гэжэ ном ... гараа һэн.

Гадна Буряадай ... Владимир Ильич ... байдал, ажал ябуу... олон номуудые гарга... скаягай «Манай эгэ... хэр», В. Бонч-Бруе... Ильич», В. Бонч-Бр... нонов хоёрой «Ду... хүн», Н. Веретенни... Ульянов», Л. Фоте... нэй ажабайдалһаа», ... най «Ульяновтанай ... мэтэ номууд бурят... оршуулагданхай.

Д. ДУ...
Буряадай номой ...
главна ре...

ЛЕНИНЭЙ АЛДАРТА ПАРТИИН ҮҮРГ...

МАНАЙ ЭХЭ орон дотор үргэн далайсатайгаар коммунизм байгуулжа байгаа үедэ Ленинэй алдарта парти бүхы арад зоной дунда угаа ехэ нэрэ хүндэтэй, этигэл найдабаритай болонхой.

КПСС-эй XXIII съездһээ хойшо үнгэрһэн хоёр жэлэй туршада соо нэгэ миллион үлүүтэй хүн партида абтаа. Нёдондо партиин гэшүүндэ кандидадуудаар абтагшадай 52,2 хубинь хүдэлмэришэд, харин бусадынь колхозингууд болон совет интеллигенциин түрүү түлөөлэгшэд болоно. Мүнөө үедэ манай Коммунис парти 13 миллион 180 мянган гэшүүд болон кандидадуудһаа бүридэнэ. Энэ юу харуулнаб гэхэдэ, олониитэ зондоо КПСС-эй тон ехэ этигэл найдабаритай, тэдэнэйнгээ ёһотойл политическэ ударидагша болоһон, бүхы совет арадай парти байһыень эли тодоор гэршэлнэ.

Шэнэ, коммунис общество манай орон дотор байгуулжа байһан мүнөө үедэ партиин үүргэ болон удха шанар бүри ехээр дээшэлнэ. Ямар ушарһаа тиигэнэб гэбэл, нэгэдэхеэр, коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулгатай, үйлэдбэриин харилсаануудые нарижуулан һайжаруулгатай, хүнүүдые хүмүүжүүлгэтэй, арадуудай хани барисаае саашадань хүгжөөлгэтэй холбоотой ехэшье, орёошье асуудалнууд гарана; хоёрдохёор, наука болон техникэ ехээр хүгжэжэ, манай ажабайдалай бүхы түхэл шэнжые горитойгоор хубилгана; гурбадахяар, саг үргэлжэ социалис демократи үргэдхэгдэнэ; дүрбэдэхеэр, уласхоорондын ажал ябуулгын, хамагай түрүүндэ социалис оронуудтай али бүхы талын харилсаа холбоо үргэдхэн гүнзэгырүүлхэ, дэлхэйн революционно, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе дэмжэхэ, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлгын талаар манай ороной үмэнэ ехэ, орёо зорилгонууд табигдана. Эдэ бүхы мүнөө сагай эгээл шухала, орёо хүндэ асуудалнуудые марксизм-ленинизмын түрүү теореор зэбсэглэгдэһэн Коммунис парти зүбөөр шиидхэжэ, манай ороной гадаадын болон дотоодын политикые нарииваар тодорхойлон бэелүүлжэ байдаг. Тиимэл хадаа мүнөө сагта партиин үүргэ, удха шанарай бүри ехээр дээшэлһэнииньэли, тиихэ ёһотойшье, манай общеcтвын хүгжэлтын бодото эрилтэнүүдһээ гараһан үзэгдэл мүн гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев 1968 оной мартын 29-дэ Московско городской партийна организациин XIX конференци дээрэ хэлэһэн үгэ соогоо онсо тэмдэглэһэн байна.

ХҮН ТҮРЭЛТЭНЭЙ түүхэдэ тон түрүүн социалис общество байгуулаад, мүнөө коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури амжалтатайгаар байгуулжа, экономическа болон олониитын харилсаануудые улам хүгжөөжэ байхашье үедөө манай Коммунис парти угаа ехэ теоретическэ хүдэлмэри ябуулна. «Социалис общеcтвоһоо ондоо нэгэшье обществодо научна теори иимэ ехээр шухала болоогүй,—гэжэ КПСС-эй ЦК-гай XXIII съездэдэ хэһэн тоосоото элидхэл соо хэлэгдэнхэй. Тиимын тула, теори хадаа саашадаашье практикада зам гаргажа үгэхэ, совет арадай экономикын болон соёл болбосоролой ажабайдалые хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ научна нарин нягтаар хандаха эрилтэ хангаха ёһотой». Партиин хорин хоёрдохи съездын баталан абаһан КПСС-эй Программа хадаа марксизм-ленинизмын һургаалые, научна коммунизмын теори болон практикые бүри саашань хүгжөөгөө. Бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ империализмын үндэһөөрөө хосорон һалаха, коммунизмын хэтэ мүнхэдөө мүндэлэн мандаха, дэлхэйн коммунис болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй саашанхи хүгжэлтэ тухай, колониальна ёһо гурим гүйсэд усадхаха, дэлхэйн социалис байгуулалтые хүгжөөлгын гол ёһо гуримууд тухай тон шухала, мүнөө сагай асуудалнуудта эли тодо, гүнзэгы удха шанартай харюу энэ бүхэдэлхэйн түүхэтэ удха шанартай документ соо үгтэнхэй.

Мүн партиин XXIII съезд марксизм-ленинизмын теориие улам саашань хүгжөөлгэдэ өөрынгөө хубитые оруулһан байна. Центральна Комитедэй тоосоото элидхэл, «1966—1970 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тухай КПСС-эй XXIII съездын Директивэнүүд» тушаа элидхэл болон съездын тогтоолнууд соошье коммунис байгуулалтын үндэһэн шухала асуудалнууд онсо тодоор шэнжэлэгдэнхэй. Эдээн соо коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулгатай, наука, техникэ болон соёл культура хүгжөөлгэтэй, ажалшадай ажаһуудалые һайжаруулгатай, совет хүнүүдые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэтэй холбоотой асуудалнууд тон шухала һуури эзэлнэ. Тэрэшэлэн съездын документнүүд соо СССР-эй уласхоорондын байдалда, дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй болон арадуудай национально-сүлөөрэлгын тэмсэлдэ зорюулагдаһан асуудалнуудта ехэ анхарал хандуулагданхай. Тиигэжэ Советскэ Союзай Коммунис парти түрүү революционно теори — марксизм-ленинизмые мүнөө сагай онсо байдалда тааруугаар улам баяжуулан хүгжөөнэ, харин энэ теориие хазагайруулагшадтай эрид шууд тэмсэнэ.

Мүнөөнэй сагта Коммунис партиин үүргые дээшэлүүлхэ гээшэ ямар удхатайб гэхэдэ, түбхын түрүүндэ тэрэнэй эмхидэл нэгэдэлые улам саашань бэхижүүлхэ, демократическа централизмын ленинскэ гол ёһонуудые нарин нягтаар сахин, парти доторой демократиие бүри ехээр хүгжөөхэ, бүхы партийна организацинуудай дайшалхы шадабариие дээшэлүүлхэ хэрэгтэй. Бүхы партиин үүргын дээшэлхэтэй хамта партийна эхин организаци бүхэнэй үүргэ, уялга болон харюусалгань дээшэлнэ. Эхин организацинууд хадаа урданьшье, мүнөөшье сагта, мүн саашадаашье партиимнай үндэһэн һуури байһан, байхашье байна.

КПСС-эй XXIII съезд дээрэ дурдагдаһан мэдээгээр, партиданай 330 гаран партийна эхин организацинууд, 287 мянган цехүүдэй парторганизацинууд болон 350 мянгаад партийна группанууд байһан юм. Съезд болоһоор хоёр жэл үнгэрбэ. Энэ хугасаа соо партийна организацинуудай, группануудай тоонь бүришье олон болоо. Үнэндөө мүнөө, манайда партийна өөрын организацигүй ямар нэгэн горитой участок, коллектив байхагүй,—гэжэ Л. И. Б... тэй Московско гор... тийна конференци... байна. Тиимэ боло... парти олониитэ... ябуулгын бүхы һ... үзүүлхэ угаа ехэ ... Ушарынь хадаа, э... нуудые бүрин хүс... шухала». Цехүүд... нуудай, партийна ... олошорхо бүринь ... олониитэ ажалш... нүлөөнь улам ехэ ... ажахые саашань ... хилхэ арга боломж... коммунис байгуул... нуудые, шэнэ табай... амжалтатайгаар ... тэмсэлдэ коммунист... үүсхэл хүгжөөнэ. ... тийна организаци... риин ашa үрые ... прияти, колхоз, ... цех, бригада болб... үйлэдбэрингөө ...

...НЭЙ ОРДЕНТО...

...түсэблэлгын болон экономическа урма... шэнэ гуримые бодото дээрэнь бэелүүл... социалис экономико хүгжөөхэ түсэ... үргэхэ хэрэгтэ тон шухала удха шанартай ...инь эли болоно.

(КПСС-эй ЦК-гай Тезисүүдһээ)

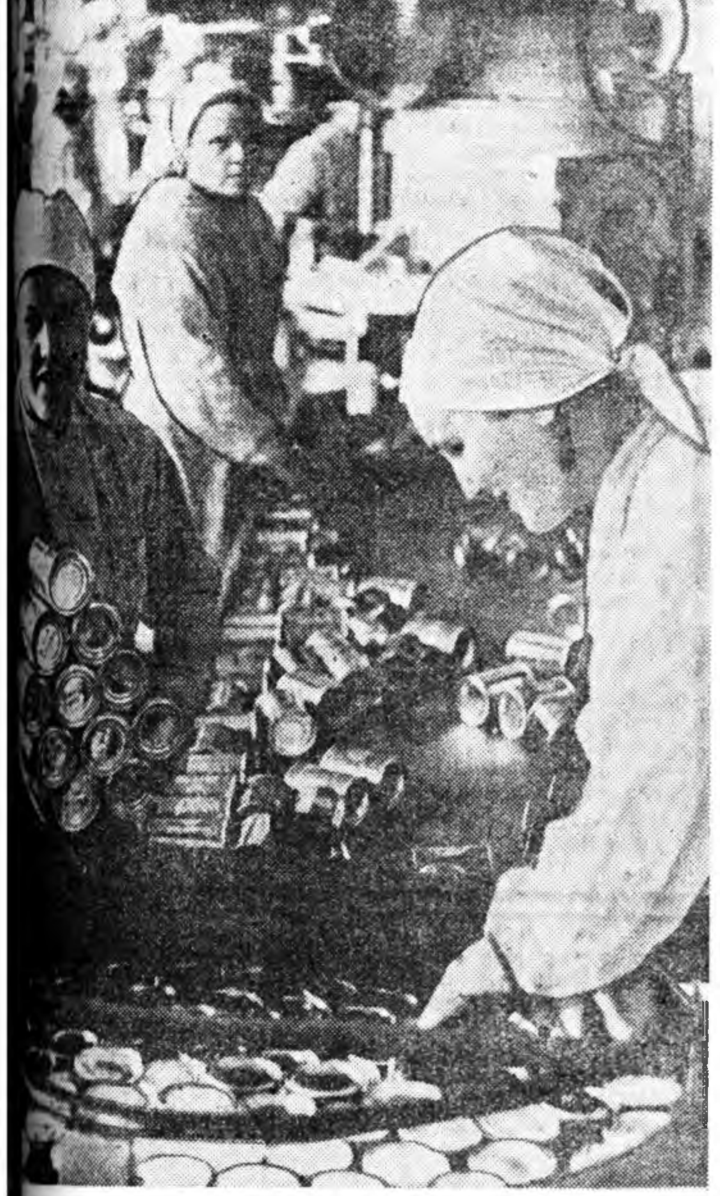

УЛААН-ҮДЫН мяха-консервын комбинат нютагай индустриин шухала һалбаринуудай нэгэн. Мүнөө үеын эрилтэдэ тааруулагдажа баригдаһан энэ томо комбинадай ажал хүдэлмэри гүйсэд оньһожоруулагданхай, үйлэдбэринь түрүү технологиин ашаар бэелүүлэгдэнэ.

Комбинадта үйлэдбэрилэгдэһэн эдеэ хоолой продукци гансашье орон дотор бэшэ, мүн бусад оронуудта эльгээгдэнэ.

Зүүн зүгтэхи иимэ ехэ комбинат болотороо ургаһан замайнь түүхэ домог баян юм. Гүрэнэй Оборонын Комитедэй Улаан тугые комбинадай коллектив нангинаар хадагалжа байдаг. Энэ нангин тугые тус коллектив Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлһэнэй түлөө абаа һэн.

1966 оной зун эндэ тэнсэлгүй ехэ баяр болоһон байха. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ баяр ёһололой оршон байдалда соносхогдожо, гүрэнэй эгээл дээдэ шан—Ленинэй орденоор комбинат шагнагдаһан бэлэй.

Октябриин революциин 50 жэлэй ойтой дашарамдуулан, энэ комбинадай коллектив мүн лэ үндэр дээдэ шагнал хайрада хүртэбэ. РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй дурасхаалта туг хэтэ мүнхэдөө хадагалжа байна. Ордента комбинадай хүдэлмэришэд шагнал бүхэнөө ехын ехээр хүндэлжэ, бүри эршэтэйгээр хүдэлхые оролдоно. Энэ жэлэй март соо абаһан ВДНХ-гай шагнал—медаль шэн габьяата ажалайнь бодото гэршэ боложо үгэнэ.

Гадна эгээл эрхим шанартай консервэнүүдые гаргаха талаар бүхэсоюзна конкурс-харалгада хабаадажа, СССР-эй арадай ажахын туйлалтануудай выставкын бронзово медальда, мүн хоёрдохи мүнгэн шанда хүртэһэн байна. Түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи жэлэй социалис мүрысөөндэ жагсан оролсожо, жэлэйнгээ түсэбые декабриин 25 болотор дүүргэхые, түсэбһөө гадуур 300 мянган түхэригэй эрхим шанартай продукци үйлэдбэрилхые эрмэлзэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Консервнэ заводой операционно цех соо.
Э. ЛАПИНАЙ фото.

ВОЖДИИН КРЕМЛЬДЭХИ БИБЛИОТЕКЭ СОО

Ульяновтанай Кремль соохи байрадань номууд гол һуури эзэлнэ. Таһалга бүридэнь, столово соонь, коридорнуудтань—хаа хаанагүй номууд. Ленин бүхы наһан соогоо ходол номуудтай ханилдаг байһан. Түрмэдэшье, сүлэлгэдэшье байхадаа, эмиграцидашье ябахадаа, подполидошье байхадаа, Владимир Ильич номһоо һаладаггүй байгаа. Залуу революционер холын Шушенскаһаа түрэлхидтөө бэшэг бэшэхэдээ, элдэб номуудые олоор эльгээгыт гэдэг һэн.

Ленин эмиграцида байха жэлнүүдтээ Лондоной, Парижай, Берлинэй, Краковай, мүн бусад городуудай национальна библиотекэнүүдтэ ошожо хүдэлмэрилдэг бэлэй. Тиимэ ехээр ном уншадаг хүниие Ленинэй ябаһанһаа хойшо нэгэтэшье хараагүйб гэжэ олон жэл үнгэрһэн хойно Парижай национальна библиотекын директор хэлэһэн байдаг. Библиотекэнүүдтэ Ленинэй хайшан гэжэ хүдэлмэрилдэг байһан тухай Н. К. Крупская иигэжэ хэлээ һэн: «Россидахи капитализмын хүгжэлтэ» гэжэ номоо бэшэхын тула 538 ном хэрэглэхэ зэргэтэй болоо бэлэй».

Владимир Ильич революциин һүүлээр лэ өөрын библиотекэ суглуулха аргатай болоһон юм. Тэрэнь Кремльдэхи кабинедһээнь холо бэшэ байдаг. Тэндэхи зургаа мянга шахуу номуудынь ная найман разделдэ хубаагданхай. Философиин, социологиин, экономикын, эрхын, Россидахи ба хилын саанахи революционно хүдэлөөнэй түүхын разделнүүд түгэс бүридүүлэгдэнхэй.

Совет гүрэнэй үндэһэ һуури табигшын хэрэглэһэн номуудай тоо мүнөө музей соо хадагалагдажа байдаг номуудһаа һурагүй олон ааб даа. Өөрынь библиотекэ соохи литературын зарим хубинь тэрэнэй заабаряар худөөгэй библиотекэнүүдтэ, Соведүүдэй Нэгэдэхи байшангай уншалгын таһагта эльгээгдэдэг байһан.

Номууд соо Владимир Ильичэй хэһэн тэмдэглэлнүүд угаа ехэ удха шанартай юм. Карл Марксын немец хэлэн дээрэ хэблэгдэһэн «Капиталай» түрүүшын номой олохон хуудаһандаород, немец хэлэнүүд дээрэ элдэб карандашнуудаар, бэхээр тэмдэглэлнүүд хэгдэнхэй. Энэ гайхамшагта зохёолые Ленинэй хэды ехээр, хэды һайнаар шудалһыень тэдэ тэмдэглэлнүүдшье гэршэлнэ: 1872 ондо ород хэлэн дээрэ түрүүшынхеэ хэблэгдэһэн «Капитал» библиотекэ соонь хадагалаатай байдаг.

Революциин һүүлээр түрүүшынхеэ хэблэгдэһэн В. И. Ленинэй зохёолнуудай нэгэдэхи номые хүдэлмэрилдэг кабинет соонь харанабди. Олон тоото нэгжүүл, нүүлгэнүүд соогуур гайхалтайгаар бүтэн үлэһэн, революциин урда тээ хэблэгдэһэн В. И. Ульяновай зарим зохёолнууд мүн лэ эндэ бии.

Нютагуудтахи организацинуудай партийна хүдэлмэри тухай элдэб суглуулбаринууд, партиин гайхамшагта ажал ябуулагшадай ажабайдал болон ажал ябуулга тухай бэшэһэн зүйлнүүд партиин түүхын бүлэг соо оролсоно. Тэдэнэй дунда—Свердловой ажабайдал, ажал ябуулгада зорюулжа хүдэлмэришэн Ивановой бэшэһэн ном бии. Тэрээн дээрэнь иигэжэ бэшээтэй: «Москва, 1921 оной октябриин 22. В. И. Лениндэ автороо дурасхаал болгогдоно. Хүдэлмэришэн Б. Иванов—сүлэлгын, хүдэлмэриин талаар Свердловой нүхэр».

Россиин түүхын бүлэг дотор—хоёр зуу гаран том бии. Россидахи революционно хүдэлөөнэй түүхэдэ хабаатай олон номууд мүнөө тон хомор болонхой. Жэшээлхэдэ, «Эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэлшэд» (II Александрые саазалһан революционернүүдэй намтарнууд (1917 он), Петр Алексеев, Варсенэй «Хоёр үгэ» (1918) бии. «Туркестандахи революциин түүхэ» гэһэн һонирхолтой фотоальбом Октябриин революцида зорюулагдаһан бүлэг соо хадагалаатай. Хабтаһан дээрэнь иигэжэ бэшэгдэнхэй: «Шэнэ дэлхэйе зохёон байгуулагша агууехэ хүндэ, дэлхэйн пролетариадай вождь В. И. Лениндэ. 1917—1921 он. Сүлөөлэгдэһэн мусульман олониитэһээ, Туркестанай пролетаринарһаа».

Ленин уласхоорондын политикын асуудалнуудые һайн мэдэдэг һэн. Тэдэ жэлнүүдэй тон һонирхолтой, тон шухаг дипломатическа иимэ документнүүд: «Генуэзскэ конференци (стенографическа тоосоон. М. 1922) библиотекэ соонь хадагалаатай. Гадар дээрэнь Владимир Ильичэй гараар иигэжэ бэшэгдэнхэй: «Экз. Ленин»).

Библиотекые бүлэгүүд болгон хубааһаниинь юрэнхы гуримһаа тад ондоо. Ленинэй библиотекэ өөрэ янзын байна, тэрэ үеын шухала асуудалнуудые харуулна. Жэшээлхэдэ, «Транспорт» гэһэн бүлэг хэды ехэ удха шанартайб. Тэрэниие һэргээн бодхоолгодо Владимир Ильичэй хэды ехэ оролдолго гаргаһыень хүн бүхэн мэдэхэ. Хажуудань зэргэлээд—«Эдеэ хоолой асуудал» гэһэн бүлэг. Ленин Наркомпродой мэдээнүүдые харалгаар хүдэлмэриингөө үдэр эхилдэг байһан, эдеэ хоол зөөлгын ябасые, хилээмэнэй, тоһоной, саахарай хомор запас хубаарилгые өөрөө үдэр бүри хинан харадаг байһан гэжэ Совнаркомой секретарь һануулна.

1922 ондо Главполитпросведэй хэблэһэн, «Үлэсхэлэнгһөө хосорхоёо байгшадта яаралтайгаар туһалагты!» гэһэн Антонов-Овсеенкын ном, «1919 оной ноябриин 15-һаа 1920 оной июниин 1 хүрэтэрхи үе соо комиссиин хэһэн хүдэлмэри тухай хуряангы тоосоо» эндэхи библиотекэ соо харанабди.

Үшөө нэгэ иимэ бүлэг—«Сэрэгэй асуудал» бии. «Наполеоной далайн стратеги», Бисмаркын «Һанамжанууд», «Дэлхэйн нэгэдэхи дайнай жэлнүүдтэ артиллериин хубилһаниинь» гэһэн номууд В. И. Ленинэй библиотекэ соо бии гэжэ дуулахадаа, сэрэгэй мэргэжэлтэд заримдаа гайхалаг. Агууехэ вождьмнай сэрэгэй асуудалаар бүхы шэнэ литературые мэдэдэг байһан. Ажалай, Оборонын Соведэй Түрүүлэгшэ байһан тула, оронол оборонын хэрэгүүдые хүтэлбэрилхэһээ гадна, мүн сэрэгэй искусствада хабаатай теориин асуудалнуудые тон һайн мэдэдэг һэн.

Уран һайханай литературада хабаатай бүлэгынь угаа баян: тэрээн соонь Пушкинай, Лев Толстойн, Некрасовай, Тургеневэй зохёолнууд бии. Апухтинай шүлэгүүдшье, Златовратскиин, Помяловскиин, Левитинэй повестьнуудшье тэндэнь хадагалаатай байна.

Совет авторнуудһаа М. Горький, В. Маяковский, Д. Бедный, А. Толстой, Н. Тихонов, С. Есенин болон бусад бии.

Ленинэй Кремльдэхи библиотекэ соо гадаадын хэлэн дээрэ гараһан литература тусхайлан илгагданхай. Хоёр ехэ шкаф соонь дэлхэйн арба юһэн хэлэн дээрэ хэблэгдэһэн номууд бии.

Олон жэлдэ хамтадаа политическэ тэмсэл, бата хани барисаан В. И. Ленин Н. К. Крупская хоёрые гайхамшагта немец революционерка Клара Цеткинтэй холбоһон байна.

Англиин мэдээжэ драматург Бернард Шоу 1921 ондо өөрынгөө ном Лениндэ иимэ бэшэлгэтэйгээр бэлэглэһэн юм: «Харюусалгата тушаалдаа таарама бэлиг шалабаритай, абари зантай, эрдэм һургуулитай Европодохи гансахан засаглагша Николай Лениндэ».

Владимир Ильичэй таһалга соохи бэшэгэй стол дээрэ К. Э. Тимирязевай статьянуудай суглуулбари хэбтэнэ. Дэлхэй дээрэ суутай болоһон энэ эрдэмтэ Владимир Ильичтэ иимэ үгэнүүдээр хандаһан байна: «Гүн ехээр минии хүндэлдэг Владимир Ильичтэ. Танай үеын хүн байһанаа, Танай алдарта ажал ябуулгын гэршэ байһанаа зол гэжэ тоолодог К. Тимирязевһаа».

Владимир Ильичтэ эльгээгдэһэн һүүлшын газетэ, журналнуудай нэгэн—Замоскворечиин пионернүүдэй заахан бэлэг «Барабан» гэжэ журнал болоно. Тэрэнэй гадар дээрэ иигэжэ бэшээтэй: «Хүндэтэ Ильичтэ. Замоскворечиин пионернүүдһээ. 19.1.24. Бидэнэр халаанда ерэжэ ябанабди!»

Ленинэй ямар гуримаар уншадаг байһан тухай Глеб Максимилианович Кржижановский иигэжэ тон гоёор хөөрэнэ:

«...Тэрэнэй уншалгань мүн лэ тусхай шэнжэтэй байгаа. Ялаганама хурса нюдэдынь номой гү, али гар бэшэгэй хуудаһан дээгүүр түргэн гүйдэг һэн. Нюдэдынь үнэхөөрөөшье хамагые харадаг, тэрээндэ харагдангүй юуншье үлэдэггүй».

К. МАШТАКОВА,
В. И. Ленинэй Кремль соохи кабинедэй, байрын эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ.
(ТАСС).

...АЙ ОШОХО ТУМА...

(...нэй Казаньдахи гэр-музэйһээ репортаж)

...онсо өөрын түхэл ...тортай, хуби заяа- ...Гэбэшье город бүхэн ...й, доторой гүйсэтэй ...з энэ һудалаарнь ту- ...адаглан танихаш

...хото анха түрүү- ...хүнүүд абаһаар лэ ...ерситет, В. И. Ле- ...харахаа ородог. ...гүй. Агуу Волгын ...Казань хотынхид ...дээ наринаар са- ...эрээр байлгахые

...саада тээ Ульянов- ...зуура байрлахна ...юм. Мүнөө В. И. ...ей харахаа ерэһэн ...ын, музейтэйгээ ...тула музейн дирек- ...мутдиновна Вали- ...Галина Викторовна ...р захагүй ехэ хү- ...Мүнөөдэр хүнүүд ...рэнхэй. Ушар юуб ...рим таһалганууд, ...д шэнэлэгдэн то- ...ма айлшадые да- ...байна ха юм.

...бриин нэгэнһээ хой- ...гдэн зохёогдоһон. ...болооб?

...эхэдэ,—гэжэ Кла- ...вна Валидова хөө- ...нааа сагаадуулаг- ...агдаха газарынь ...мэг агаар оруу- ...1887 ондо Мария ...үдтэйгээ фли- ...эн юм. Тэрэнь ...үлөө.

...хүнүүд олоороо ...дуудые һонир- ...хам дэлгэр оро- ...ийөө ерэһэн ту- ...хэбэртэй. Нэгэ ...ойро ошоходо- ...рай Чарын ню- ...омог дорюунаар ...гүй байба. Ухи- ...хүн ерэһэн юм. ...ан, һураһан го- ...аал ехэ жаргалда

...ла дуратайшуул ...Яахабши? Ком- ...конкурс соносхо- ...р һурадаг, мүн нийтын ажалда эдэбхитэйгээр хабаададаг һурагшад ошохо болобо,—гэжэ тэдэнэр мэдүүлбэ.

Хараһан үзэһэн тухайдаа ухибүүд үетэн нүхэдтөө, гэртэхиндээ хөөрэхэ, мүн һургуулиингаа ленинскэ бүлангые шэнэлэн зохёохо хүсэлтэй.

— Шэнэлэгдэн зохёогдоһоной һүүлээр музейдэ ямар шэнэ һонин зүйлнүүд бии болооб?—гэжэ нэгэ басаган һураба.

Ульяновтанай бүлын байрлаһан гэртэй зэргэлээд һарабша байһан юм. Мүнөө эндэнь выставочнэ зал түхеэрэгдэнхэй. Москваһаа эльгээгдэһэн «Ленин — Октябриин вождь» гэһэн зурагуудай экспозицитай эндэ танилсамаар.

Мүнөө эндэ нийтын хүдэлмэри, конференци үнгэргэхэ аргатай. Нэгэ таһалгань конференцзал болгогдожо, хуушанай большевигүүдтэй, ажалай ба дайнай ветерануудтай уулзалганууд үнгэргэгдэхөөр хараалагдана. Гадна ленинскэ уншалганууд, тусхай концерт, пионертэ болон комсомолдо абалган энэ зал соо болохо байна. Иимэрхүү ёһололдо хабаадаха дуратайшуул мүнөө олон.

Нина Михайловна Захарова гэгшэ музейдэ арбан жэл хүдэлнэ. Юһэн жэлэй туршада пеэшэнүүдые түлижэ үнгэргөө. Энэ мэргэжэл тиимэшье орёо хүшэр бэшэ юм аабза. Гэбэшье элдэбын үсалта ушарнууд тохёолдожо, гал түймэр аһажашье болохо бшуу. Теэд мүнөө ондоо болонхой. Газай ашаар дулаасадаг гүйсэд түхеэрэлгэтэй боложо, Нина Михайловнагай һанаагаа зобохо юумэн үгы шахуу.

Экскурсантнууд хахад час болоод лэ һэлгэгдэнэ. Гэбэшье Володиин байһан таһалгын хажуугаар гарахадаа, хүнүүд эрхэ бэшэ зогсохо юм.

Эдир Володиин унтари сэбэрхэнээр заһагданхай. Номойнь таг дээрэ Лермонтовэй, Некрасовай, Чернышевскиин номууд ябталаатай. Стол дээрэнь К. Марксын «Капитал», гуурһатай лагбан, унтарһан зула табигданхай. Тон лэ юрын таһалгын эзэн һаяхан гаража ошоһон мэтэ үзэгдэхэ юм.

М. ЗАБИРОВ.

ЛЕНИНЭЙ ОРДЕНТО...

«Таряашадай байдалые социализм үндэһөөрнь хубилгаа. Таряашад — хүдэлмэришэн ангиин үнэн сэхэ союзник — коммунис общество байгуулгын эдэбхитэй хүсэн болонхой... Социалис томо ажахынуудые — совхоз, колхозуудые байгуулга, хүдөө ажахын үйлэдбэриие оньһожоруулга болбол хүдөөдэхи ажалые индустриальна ажалда горитойгоор дүтэлүүлээ. Хүдөөгэй ажалшадай ниитэ эрдэмэй, культурно-техническэ хэмжээн дээшэлнэ. Город болон хүдөө тосхоной хоорондохи горитой илгаанууд удаа дараалан усадхагдажа байна».

(КПСС-эй ЦК-гай Тезисүүдһээ).

Борьёо нютагай элдин дайда. Харахада захагүй шэнги үзэгдэдэг. Теэд энэ тала дайдада хэды олон мал һүрэг атарлан бэлшэнэ хаб: дун сагаан хонид хушуурна, үхэр мал адуулагдана. Энэ талын энгэр дайдаар хизааргүй үргэн таряалан. Табан жэлэй гурбадахи хабар эндэ угтагдажа байна.

Ургын һалбаржа байһан энэ үедэ тэмдэглэгдэжэ байһан В. И. Ленинэй 98 жэлэй ойдо Борьёогой совхозой ажалшадай һанаха сэдьхэхэ юумэн бии. Энэ ажахын алтан сасагтай Улаан туг дээрэ Ленинэй орден яларжа байдаг. Талын малшад, механизаторнуудай ажалай амжалтын һүлдэ тэмдэг энээндэнь харагдана ха юм.

Олон һалбарита совхозой ажахы жэлһээ жэлдэ урган һалбарна. Совхозой түб тосхон танигдахаар бэшэ болонхой. Нютагайнгаа ямар болоод байһаниие үбгэд, хүгшэдшье нюдөөрөө харана. Тэдэнэр аша, гушанарайнгаа жаргалтай һайхан ажабайдалые хаража, атаархан баясана.

Зүгөөр Борьёогой совхозой анхан байгуулагдаха үедэ оройдоол гурба мянган хонид бии байгаа. Харин мүнөө... далаад мянга! Энэ ехэ баялигһаань жэл бүхэндэ 60 мянган костюм оёхо нарин нооһон гүрэндэ тушаагдана. Элдин дайдаһаань алтан залаата шэнисэ хуряагдажа, Эхэ оронойнмнай амбаарта хэдэ мянган пүүд тариян хадагалагдана. Борьёогой газар дайдань үрэжэлтэй баян. Эндэ баатар зоригтой механизаторнууд урган гарана...

Энэ ажахын элдин хонгор дайдые бүрхөөһэн хонин һүрэгые хараад, хүсэтэ техникэ жолоодожо, хүдөө нютагтаа шалгаржа байһан хүдэр бэрхэшүүлтэй танил саад байбал, тус совхоз Ленинэй орденоор дэмы шагнагдаагүй гэжэ һанахат. Ажалша бэрхэ хүнүүдэй алдар нэрэнь нютагаа алдаршуулна ха юм.

Зураг дээрэ: 1. Совхозой эрхим механизаторнууд (зүүн гарһаа) Валерий Русин, Норбо Гармажапов, Сэнгэ Бадмаев гэгшэд. 2. Борьёогой элдин талын баялиг—хонин һүрэг.
Э. ЛАПИНАЙ фото.

...ҮНӨӨ ҮЕДЭ БҮРИ ЕХЭЭР ДЭЭШЭЛНЭ

...ажалай бүтээсые ...алай журам зар... ...жа, мүн эмхи гу... ...нобшо ябадалтай ...тэмсэл хэр зэр... ...һыень тон түрүүн ...гтэй гэжэ манай ...Комитет заа...

...айгуулалтын үедэ ...демократиин хүг... ...йна журам сахил... ...жэ, коммунист ...организациин, ...бэелүүлдэг ажал ...харюусалгань ...гэшэ. Энэ жэлдэ ...тийна организа... ...н тоосоото һун... ...удта 12 миллион ...ст хабаадаа. Тоо... ...дые зүбшэн хэл... ...байһан дүрбэн ...нь гэхэ гү, али ...ллион 700 мянган ...угэ хэлээ. Энэ ...бүхэнэй түлөө ...рюусалгатай, мүн ...өө коммунист бү... ...тай байһаниие ...ажа үгэнэ.

МАНАЙ ОРОН дотор үргэн далайсатайгаар коммунизм байгуулжа байһан үедэ Соведүүдэй, профсоюзай, комсомолой, ажалшадай олониитын бусад организацинуудай үүргэнь мүн лэ ехээр дээшэлнэ. Парти хадаа тэдэнэй бүхы ажал ябуулгые нэгэдүүлэн шэглүүлжэ, эрхэ, үүргыень зорилгогойгоор дээшэлүүлжэ, үүсхэл эдэбхиинь дэмжэн хүгжөөжэ, тус бүхэнэйнь мүнөө сагай шухала зорилгые тодорхойлон үгэжэ, үргэн ниитэ ажалшадтаяа холбоо барисаагаа саг үргэлжэ бэхижүүлнэ. Жэшээ болгон, эгээл олон гэшүүдтэй ажалшадай олониитын организаци—профсоюзуудые абаад үзэе. 1968 оной январиин 1-нэй байдалаар СССР-эй профессиональна союзууд хадаа 86 миллион 130 мянган хүдэлмэришэд болон алба хаагшадые нэгэдүүлһэн байгаа. Тэрэ тоодо хүдөөгэй профсоюзна организацинууд 14 миллион 300 мянган гэшүүдтэй, тэдэнэй 3 миллион шахуунь колхознигууд-механизаторнууд ба мэргэжэлтэд юм. Һүүлшын жэлнүүдтэ Дунда Азиин, Казахстанай, Алас Дурна зүгэй, Сибириин, Уралай болон бусад зарим районуудай профсоюзуудай гэшүүд ехэ түргэнөөр олон болоһон байна. Түрэл партиингаа хүтэлбэри доро ябадаг оронол хүдэлмэришэн ангиин эгээл олониитын организаци болохо профсоюзууд экономико болон соёл культура хүгжөөлгын, арад зоной ажабайдалые һайжаруулгын талаар ехэхэн хүдэлмэри ябуулһан байна. Ажалшадай олониитын бүхы организацинуудай эрхэ болон үүргын дээшэлһэн ушар хадаа манай социалис байгуулалтын үнэхөөрөөл демократическа шэнжэ шанартай байһыень эли тодоор харуулна. Мүнөө жэлдэ партийна, советскэ, профсоюзна болон ажалшадай олониитын бусад организацинууд промышленностиин, барилгын ба зам харилсаанай предприятинуудые ажалай шэнэ гуримда оруулжа сүм дүүргэхын тула ехэхэн хүдэлмэри хэжэ байна.

ҮРГЭН далайсатайгаар коммунизм байгуулжа байгаа мүнөө үе сагта манай оронол арадай ажахы хүгжэлтын замаар урагшаа дабшана. Энэ шэнэ табан жэл соо (1966—1970 онуудта) промышленна үйлэдбэриин хэмжээн 47—50 процентээр, хүдөө ажахын—газар таряалангай ба мал ажалай продукци гаргалга 25 процентээр дээшэлхэ юм. Табан жэлэй түрүүшын хоёр жэлэй туршада промышленна үйлэдбэри 20 шахуу процентээр нэмээ, оромнай түсэбһөө гадуур арбан хоёр миллиард түхэригэй продукци абаа. Энэ хоёр жэл соо хүдөө ажахын продукци урда жэлнүүдтэ орходоо эли бодо дээшэлээ. Экономико хадаа коммунис общество байгуулгын бата үндэһэн һуури мүн гэһэн ленинскэ заабариие дүүргэн, XXIII съездһээ хойшо үнгэрһэн хоёр жэлэй турша соо манай парти промышленность болон хүдөө ажахые түргэн алхамаар хүгжөөхын тула тон ехэ политическэ, эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулаа. Арадай ажахын шухалын шухала асуудалнуудые шиидхэхын тула КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленумүүд хэдэ дахин болоо. Манай Совет ороной социалис экономикын хизааргүй ехэ арга боломжонуудые бүри ехээр, хүсэдөөр ашаглаха, үйлэдбэриин ашаг үрые ба ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, продукциин шанар һайжаруулха, өөрынь үные хямдаруулха, наука болон техникын туйлалтануудые үйлэдбэридэ түргэнөөр нэбтэрүүлхэ ябадал хангаха тон шухала удха шанартай хэмжээ ябуулганууд хараалагдаад, бодото хэрэг дээрээ амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна. Тиигэжэ Ленинэй алдарта парти Совет оронойнгоо экономико болон өөрыгөө хамгаалха хүсэ шадал дээшэлүүлхэ, арад зоной байдал һайжаруулха хэрэгтэ саг үргэлжэ тон ехэ анхарал ба оролдолго гаргана.

Совет ороной болон бүхы социалис байгуулалтын экономикын хурдан түргэнөөр хүгжэжэ, шэнэ айхабтар ехэ амжалтануудые туйлажа байхадань, харин капиталис гүрэнүүдэй экономико жэлһээ жэлдэ һуларан муудана. Капиталис дэлхэйдэ промышленна продукци гаргалга 1966 ондо 6,9 процентээр нэмэһэн һаа, харин 1967 ондо миил 2,5 процентээр нэмээ. Үнгэрэгшэ жэлдэ Америкын Холбоото Штадуудай промышленна продукцинь 1 процент хүрэхэгүйгөөр дээшэлээ. Мүн валютно-финансова кризис боложо, гол шухала капиталис оронуудай экономико нилээд хэсүү байдалда оронхой. 1968 оной эхиндэ Америкэ, Англи, Франци, Итали болон ФРГ-дэ зургаа миллион хүн ажалгүй байгаа. Мүнөө гэндэ ажалгүйшүүл бүришье олошоржо байна. Гансахан США-да энэ оной февраль һара соо 185 мянган хүн ажалгүй болошо, орой хамта ажалгүйшүүдэйнь тоо 3 миллион 288 мянга болоо. Тиигэжэ капиталис байгуулалта тон гүнзэгы экономическа кризистэ орожо байна. Олон миллион ажалша зондо эрхэ сүлөө, зол жаргал социализм асардаг, харин капитализм балар харанхы гашуудалта байдал, ядарал хохидолһоо бэшэ ондоо юушье үзүүлдэггүй гэһэн марксизм-ленинизмын сэсэн һургаалые мүнөө үе сагай бодото байдал эли тодоор гэршэлнэ.

Мүнөө үе сагта социализм капитализм хоёрой хоорондо, бэе бэедээ эсэргүү ниитын хоёр байгуулалтануудай хоорондо боложо байгаа үзэл сурталай шанга тэмсэлэй үедэ совет хүнүүдые, нэн түрүүн манай залуушуулые коммунис үзэл бодолоор, совет патриотизм болон пролетарска интернационализмын үзэл бодолоор хүмүүжүүлхэ гээшэ партиин, партийна организацинуудай тон шухала зорилго болоно. Үзэл сурталай тэмсэл хадаа ангиин тэмсэлэй тон түрүү, эгээл хурсань болоно гэжэ Коммунис партимнай хододоо һэргылүүлэн заадаг байна.

Имагтал түрүү теорёор—марксизм-ленинизмээр зэбсэглэгдэһэн, нэгэн адли үзэл бодолоороо, бодото ажал ябуулгануудаараа нэгэдэн нягтаар жагсаһан, олон миллион ажалшадтаяа бата бэхи холбоотой коммунистнуудай парти манай орон дотор коммунизм үргэн далайсатайгаар байгуулгын шэнэ түүхэтэ зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэжэ шадаха байна. Бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ эгээл нангин һайхан ниитын байгуулалта болохо коммунизм мандуулхын түлөө бүхы совет арад Ленинэй алдарта партиин хүтэлбэри доро эршэмтэйгээр тэмсэн, агууехэ Эхэ оронойнгоо һүр хүсые улам бэхижүүлнэ.

Б. ДОНДОКОВ,
түүхын эрдэмэй кандидат.

Ленинскэ таһалга соохоо репортаж

НАНГИН ЗАХЯАЕНЬ ДҮҮРГЭНЭ...

Би энэ ленинскэ таһалгада орохол бүридөө дайшалхы һуралсалай амжалтаар баяcанги солдат, сержантнуудые олоор харадагби. Тэдэнэй зариманиинь үдэһэн түрэһэн нютаг нуга, эхэ эсэгэ тухайгаа дурсан, тетрадиин хуудаһан дээрэ эрхим нүхэд, урагшатай албан тухайгаа бэшэгүүдые бэшэжэ һууха. Нүгөө зариманиинь шэнэ шэнэ газетэ, журналай һонинуудые уншажа сүлөөгүй. Харин бэшэниинь стендүүдэй ойро зогсожо, ямар нэгэн хүндэтэй, үнэтэй юумэн тухай шэбшэлдэн һагал дуугаралдаха. Тэдэнэр илангаяа В. И. Ленинэй ажабайдал, ажал ябуулгада зорюулагдаһан стендын захада удаан тогтодог. Тэндэһээнь Ильич сэрэгшэд руу сэхэ харанхай. Эхэ орондоо ямараар алба хэхэб гэжэ һануулан, эсэгэ ёһоной зүбшэл үгэжэ байһаншуу һанагдадаг.

...Мойһон хара нюдэтэй, миһэлзэһэн шарайтай Акрам Гусейнов ходоодоо саб гэмэ ябадаг тула хүнэй анхарал абаһаар татадаг. Энэмнай гансашье газаа талынь шэнжэ бэшэ. Үнгэрэгшэ намар тэрэнэй үбсүүндэ сэрэгшын шэн габьяагай нэгэл тэмдэг байһан юм. Харин мүнөө... дүрбэн тэмдэгэй кавалер болонхой. Дайшалхы һуралсалай отличник, разрядтай спортсмен, классна мэргэжэлтэ боложо амжаһан Акрам хүбүүн Каспиин далайн эрьедэ түрөөд, Совет Армиингаа албые Дурна зүгтэ гаража байна бшуу. Тэрэ частиингаа алдарта зам харуулһан стендын дэргэдэ мүнөө зогсоод, дайнай үедэ дабажа гараһан дайшалхы замыень шэнжэлнэ. Юуб гэхэдэ, Акрам үглөөдэрынь полит-хэшээл дээрэ энэ асуудалаар хөөрөө үнгэргэхэ ёһотой байба. Тэрэнь һонирхолтой байха. Акрам аха нүхэдэйнгөө дайшалхы зам тухай, Ленинэй захяануудые баатарлигаар сахин, дүүргэлтэ болгоһон тухайнь хөөрөөд, тэдэнэй хэрэгые халан абаһан нүхэд тухайгаа омогорхонгёор дурдахал. Жэшээлхэдэ, нэн түрүүн подразделениингээ эрхим сэрэгшэд, рядовой Илья Перегудов, Семен Кирсанов, сержантнууд Ребров, Дугаржапов тухай хөөрэхэдөө Акрам Гусейнов үнэн зүрхэнһөө баяcаха байха. Тиихэдээ илаха табисууртай сэрэгэй хүшэр эрдэм шудалжа, хамаг бэрхэшээлнүүдые сугтаа хубаалдадаг сержантнууд тухайгаа дэлгэрэнгыгээр дурдаха ёһотой.

Ребров Калининградай хүбүүн. Тэрэ юрын ажалша бүлэдэ үдэһэн. Эхэ ороноо хамгаалгын дайнда эсэгэнь тагнуулшан, эхэнь санитараар алба хэһэн байна. Тиихэдэ сержант Дугаржапов мүн лэ гэмэрхүү намтартай. Тэрэнэй гэртэхин артелиингээ фермэдэ ажалладаг. Эсэгэнь мүн лэ сэрэгшэ ябаһан байна.

Дурсагдагша сержантнуудта Акрамтай онохоломнай, отделениин командирнууд «Красная Звезда» газетэдэ һонин материал уншаһан тухайгаа зүбшэжэ байбад.

— Майн 9-нэй һайндэр болотор бүхы отделенеэрээ отличнигууд болохо зорилготойбди,—гэжэ тэдэнэр мэдүүлбэ.—Тиигээгүйдэ аргагүй. Юуб гэхэдэ, байгша ондо Коммунис партиин гэшүүд болохоор шиидээбди.

Сэрэгшэ—коммунист. Энэ хадаа хүндэтэйшье нэрэ зэргэ. Тэрэниие нэтэрүү ажалаараа, үнэн сэхэ албаараа туйлаха хэрэгтэй. Энээниие сержантнууд һайн мэдэнэ. Тиимэһээ тэдэнэй һанаһан хэрэг, зориһон зорилгонь заатагүй хүсэлдэхэ ёһотой.

Ленинскэ комнато. Эндэ ходоодоо ариг сэбэр, һонор байдаг. Эндэ сэрэгшэд сүлөө сагтаа сугларжа, Ленинэй ажабайдал тухай ходоодоо һонирходог, тэрэнэй мүнхэ хүсэтэй, сэсэн мэргэн зохёолнуудые шудалдаг. Долоон хоног бүри үнгэргэгдэдэг ленинскэ уншалгануудта агуу хэ вождиич хэлэһэн үгэнүүдые бэшэжэ абаһан пластинка шагнагладаг.

«Буутай хүн гээшэ урдын ажалша зоной ой ухаанда эймшагтайгаар һанагдадаг һаа, мүнөө тиимэ бэшэ. Юуб гэхэдэ, тэрэ хадаа өөрыень хамгаалагша, Улаан Армиин түлөөлэгшэ бэлээ» гэжэ Улаан Армиин эмхидхэгдэһэн түрүүшын жэлнүүдтэ Ильич бэшээ бэлэй. Тэрэниень ажабайдал гэршэлээ бшуу. Хүүгэдэй нойрые, эхэ зоной миһэрэлые, тарялангай долгиниие сахин, харан байгаа совет сэрэгшые, тэрэнэй нугаршагүй зоригые бидэ омогорхонгёор харанабди. Тэрэ хадаа Эхэ орондоо үнэн сэхээр алба хэжэ, хэзээдэ бэлэн байнад. Ленинэй нангин захяае бэелүүлнэд.

П. МИРОВ,
журналист.

ЛЕНИНЭЙ ОРДЕНТО...

Табяад жэлэй саада тээ буряад арадай үгытэй ядуу хүнүүд өөрын национальна театр тухай бодохоһоо байтагай, үхибүүдээ һургуулида һургаха эрхэгүй тулижа ябаа бшуу. Теэд мүнөө? Улаан-Үдын Ленинэй орденто театрай хажуугаар гарахадаа гү, али һонирхолтой гоё классическа оперо, балет хаража һуухадаа омогорхон баяcанабди. Баяcангүй яахаб. Буряад арадаймнай омогорхол Ленин, парти, революци гэһэн нангин үгэнүүдтэй нягта холбоотой ха юм.

Өөрын үндэһэн театртай болохоһоо хойшо манай республикын ажалшад дэлхэйн мэдээжэ, мүн мүнөө үеын совет композиторнуудай хүгжэмтэ зохёолнуудые һонирхон шагнаһан байха. Искусствын талаар өөрын үндэһэн буряад мэргэжэлтэдые бэлдэхэ хэрэгтэмнай нэн түрүүн ород арадай түлөөлэгшэд туһалаа.

Мүнөө Буряадай Ленинэй орденто оперо ба баледэй театрай ендэр дээрэ мүн буряад композиторнуудай хүгжэмтэ зохёолнууд урагшатайгаар табигдажа, гансашье Буряад нютагтаа суурхуулна бэшэ, мүн СССР ороной зүг бүхэндэ буряад хүгжэм ханхинан сууряатана. Гадна Буряадай искусствын түлөөлэгшэд хариин оронуудаар жэл бүхэндэ аяншалжа, түрэл арадайнгаа соёл культурые нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ ехэ юумэ хэнэ.

Мэдээжэ ахамад артистнар бэлиг шадабаритай залуу нүхэдөө хүмүүжүүлхые оролдоно. Мүн буряад искусствын уг залгажа ябаһан бэлиг ехэтэй залуу дуушад, хатаршадые дурдангүй гаража огто болохогүй. Жэшээнь, Владимир Буруев, Ким Базарсадаев, Николай Раднаев, Ольга Короткова, Элеонора Кондратьева болон бусадай нрагуу гоёор дуулахада, уян нугархайгаар хатархада, бидэ баяcан, омогорхон һуудагбди.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. РСФСР-эй габьяата артист Абида Арсаланов олондо мэдээжэ арииуудаа уянгатуулжа байна. 2. Залуу хатаршад Евдокия Бадмацыренова Виктор Гонженко хоёр ээлжээтэ репетицидээ.

Э. ЛАПИНАЙ фото.

„Социализм хадаа литература, искусствын саашадаа хүгжэхэ үргэн ехэ арга боломжо олгоо"...

(КПСС-эй ЦК-гай Тезисүүдһээ).

Гүрэнэй архивай документнүүдһээ

ҺУРАХА ЗАХЯАГАЙ БОДОТО БЭЕЛЭЛ

1924 оной январиин эсэс багаар Түнхэнэй аймагай гүйсэдхэхэ комитет В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ хоёрдохи шатын һургуули бариха хэрэгтэ мүнгэ суглуулха уряатайгаар ажалшадта хандаһан байна гээд «Бурят-Монгольская правда» газетын тэрэ үеын хуудаһан дээрэһээ элирнэ.

Түнхэнэй аймагай ажалшад энэ уряае халуунаар дэмжэһэн байна. Энэ барилгада зорюулжа, 1000 түхэриг мүнгэн суглараһан, барилгын модо болон бусад хэрэгсэл шэрэһэн байгаа. 1924 оной июниин 18. Энэ үдэр Хээлидэ һургуулиин байшангай һуури табилган—ёһото һайндэр болоһон байна.

Үдэр саг үнгэржэл байба. 1925 оной ноябриин 7. Октябриин революциин ойн баярай үдэр В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Хэрэнэй хоёрдохи шатын һургуули ашаглалтада үгтэжэ, үүдэеэ сэлеэ һэн. Энээндэ зорюулагдаһан тэрэ үеын газетын мэдээсэлдэ иигэжэ хэлэгдэнэ: «Гээгдэнги барга Түнхэнэй газар нютагуудай арад зоной үхибүүд шэнэ, һайхан гэгшын, гэрэлтэй һаруул һургуулида һураха аргатай болобо. Түнхэндэ түрүүн бодоһон энэ һургуули хадаа агуу багшада эрхим дурасхаал болохол. Энэ хадаа хубисхалша баруун зүгэй пролетариадтай дарлагданги зүүн зүгэй ажалшадай нэгэдэхэ хүүргэ боложо үгэхэ юм» гээд уншанабди.

* * *

Энэ мэдээсэлэй мүрөөр манай корреспондент Хэрэн хонходожо, аймагай гүйсэдкомой арадай гэгээрэлэй таһагые даагша Ж. Д. Халудоровтай хөөрэлдэбэ.

Асуудал: тэрэ гэһэнһээ хойшо 44 жэл үнгэрөө. Ажалшадай эдэбхи хүсөөр баригдаһан энэ һургуули мүнөө ямар болооб?

Харюу: аймаг соогоо эгээл түрүүшын дунда һургуули энэ юм. Мүнөө Түнхэн соохи эгээл томо дунда һургуули болонхой. Эндэ 1200 үхибүүд һурана. 60 гаран багшанар хүдэлнэ. Тэдэнэй хоёрынь РСФСР-эй һургуулинуудай габьяата багшын, арба гараниинь Буряадай АССР-эй һургуулинуудай габьяата багшын хүндэтэ нэрэ зэргэтэй. Эндэ арадай гэгээрэлэй отличнигууд арбан багшанар хүдэлнэ.

В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ хоёрдохи шатын һургуули 1935 ондо дунда һургуули болгогдоо һэн. 1937 ондо түрүүшын хүбүүд, басагад эндэхи 10 класс дүүргэжэ гараа һэн.

Асуудал: энэ хугасаа соо хэр олон хүн тус һургуули дүүргэжэ гараа хаб?

Харюу: олониинышье олон aaбдаа. Тооень энэ дороо хэлэхэ аргам үгы. Зүгөөр үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадалые усадхаха, үгытэй малшад, тарялашадай үхибүүдые һургаха талаар тус һургуули онсо ехэ үүргэ дүүргэһэниинь элитэ ааб даа. Энэ һургуули дүүргэшэд мүнөө эрдэмтэд болонхой, хаа хаанагүй дээдэ һургуулинуудта, эрдэм-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудта хүдэлжэ байнхай. Жэшээнь, философиин эрдэмэй доктор Е. И. Морозов, биологиин эрдэмэй доктор М. И. Метяшов, техническэ эрдэмэй кандидат Д. Ш. Фролов, физико-математикын эрдэмэй кандидат В. Д. Дылгыров, техническэ эрдэмэй кандидат И. А. Сороковиков, химиин эрдэмэй кандидат Н. Н. Нурминский болон бусад олон мэргэжэлтэд арадай ажахын элдэб һалбарида хүдэлжэ байна.

Үзэг бэшэг мэдэхэгүй манай хизаар ороной энэ нютагта баригдаһан һургуулиин хуряангы намтар иимэ. Тиин агуу багшын захяагай бодото бэелэл энэ болоно бшуу.

ціалъ-демократовъ". По ВЫСОЧАЙШЕМУ повеленію 29-го Января 1897 года Ульяновъ высланъ въ Восточную Сибирь подъ гласный надзоръ полиціи на 3 года.

По освобожденіи 29 Января 1900 года отъ гласнаго надзора Ульяновъ подчиненъ негласному надзору и по постановленію Особаго Совѣщанія 16 Декабря 1899 года ему было воспрещено жительство въ столицахъ и С-Петербургской губерніи впредь до особаго распоряженія, а также въ мѣстностяхъ фабричнаго раіона университетскихъ городахъ и въ г. г. Иркутскѣ и Красноярскѣ съ ихъ уѣздами, срокомъ на три года.

НАЯ НАҺАТЫН ОЛЗО

Апрелиин арбаадаар һэн. Тэрэ үеэр саһан бургажа, хада уулаар, гала дайдаар сайраба. Ангай мүр хайхада, аятай хаһа ерэбэ. Наһааршаа агнуури хэжэ һурэһэн Цыбикжап Лубсанов үбгэжөөл энэ хабада гарюуһан шонын гулгэлдэг үе гэжэ мэдэһэн хадаа ээлүүдгүй буугаа үргэлжэ, ой гараһан байна.

Иигэжэ ная наһата үбгэн Цыбикжап малай дайсан шонын найман гулгэ хорооһонойнгоо түлөө 40 түхэригэй шанда хүртэһэн байна.

О. ГОМБОЕВ.

Зэдын Алцак нютаг.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО
ХИЛЫН СААНАҺАА

Сьерра-Леонедэхи байдал

КОНАКРИ. (ТАСС). Сьерра-Леонедэхи урдын сэрэгэй правительствые унагааһан армиин унтер-офицернүүд, полициин бага офицернүүд революционно хүдэлөөн гэжэ засагай шэнэ орган тогтоогоо. Орон доторхи бүхы газар нютагуудые бүрин хинажа байнабди гэжэ засагай шэнэ орган мэдүүлээ. Ороной хүн зоной намдуу түбшэнөөр дахяад ажаһуудаг болохые уряалжа, засагай шэнэ орган апрелиин 18-да радиогоор хандаба.

Фритаунай радиогой мэдээсэһэнэй ёһоор, үдэшын долоон часһаа үглөөнэй зургаан час хүрэтэр орон дотор харуул табигдадаг болонхой. Энэ үе соо орон соогуур ябахын тула тусхай зүбшөөл үгтэдэг байна. Үймөө хэхые гү, али худал хуурмаг зар туһхаг тараахые һэдээ гэжэ һэжэглэгдэһэн хүнүүд хэһээгдэхэ гэжэ хүн зондо уридшалан дуулгагдаһан байха юм.

Добтолго үргэлжэлһөөр

ХАНОЙ. (ТАСС). ДРВ-гэй хүн зон олонтой һуурин газарнуудые американ авиаци добтолһоор гээд ВИА агентство мэдээсэнэ. Хойто Вьетнамай Нгеан, Хатинь болон бусад хэдэн провинцинуудай олон һуурин газарнууд апрелиин 15, 16, 17, 18-да бомбодуулһан байна.

Энэ дүрбэн үдэрэй турша соо ДРВ-гэй зенитчигүүд США-гай 6 самолёт буудажа унагаагаа, американ хэдэн летчигүүдые усадхаа гү, али плендэ абаа.

Аяншалганууд хэгдэхэ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Вашингтон тээшэ Мартин Лютер Кингын хэхээр бэлдэжэ байһан аяншалга Мемфисһээ (Теннесси штат) майн 2-то эхилхэ. Энээн тухай Атлантада (Джорджи штат) апрелиин 18-да болоһон пресс-конференци дээрэ священник Ральф Абернети мэдүүлээ. «Урда талын христиан хүтэлбэриин конференци» гэжэ эмхиин хүтэлбэрилэгшын тушаалда Кингын орондо Ральф Абернети ороһон байна. Ажал хүдэлмэри олгохо, хямда сэнтэй гэр байра үгэхэ эрилтэ дабшалгада хабаадагшад табиха юм. Эдэнэр Вашингтондо майханнуудые татаад, конгрессэй буулта хэхэ хүрэтэр байрлаха хүсэлэнгэй. Негр зоной байдал һайжаруулха хэмжээнүүдые абаха эрилтэ хэхын тула конгрессэй гэшүүдтэй, президенттэй апрелиин һүүл багта уулзахые би, бусад 100 негритян хүтэлбэрилэгшэд түсэблэнэ гээд Абернети мэдүүлбэ.

ООН-ой Аюулгүйн Советтэ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Урда Родезидэхи байдал тухай асуудал ООН-ой Аюулгүйн Совет үсэгэлдэр саашадань зүбшэн хэлсээ.

Урда Родезиин хуули буса расис засагтай харилсаа холбоогоо дары түргэн таһалха, Зимбабвиин арадай национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ моральна, материальна туһаламжа үзүүлхыень бүхы гүрэнүүдые уяалһан Алжирай, Индиин, Пакистанай, Сенегалай, Эфиопиин резолюциин проект дурадхагдаа.

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Маврикиие Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацин гэшүүн болгон абахыень Генеральна Ассамблейдэ һанамжалан дурадхаһан резолюциие ООН-ой Аюулгүйн Совет апрелиин 18-да бүгэдын дуугаар баталан абаа.

Индиин, Канадын, Пакистанай, Сенегалай, Великобританиин, Эфиопиин делегацинууд резолюциин проектые хамта дурадхаһан байна.

Вашингтоной шэнэ эрилтэнүүд

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Гонолулудахи зүблөөн дээрэ США-гай президент Линдон Джонсон Вьетнамдахи дайн байлдаанай стратегиие американ сэрэгүүдэй командалагшанартай зүбшэн хэлсэһэн байгаа. ДРВ-тэй хэлсээ хэхэ тушаа, өөртэйнь сугтаа ябалсаһан корреспондентнүүдтэй хөөрэлдэхэдөө президент иигэжэ мэдүүлээ:

ДРВ-тэй хэлсээ хэхын тула ямаршье сагта», «ямаршье газарта» өөһэдын түлөөлэгшые эльгээхээр США бэлэн байха гэжэ урда тээнь мэдүүлһэн болобошье, даб дээрэхи уулзалгануудые хэхэ «хэдэ хэдэн эрилтэ» табижа байһан тухайгаа президент мүнөө онсолон тэмдэглээ.

Америкын корреспондентнүүдэй мэдээсэһэнэй ёһоор, Джонсон хэдэн эрилтэ хэбэ. Тэрэнэй һанамжын ёһоор, хэлсээ хэхэ газар шухала, найдамтай холбоогоор хангагданхай байха; хэблэлэй хүдэлмэрилхэ арга боломжотой байха; али нэгэ талын зүгһөө һанал бодолой гү, али идхалгын талаар булюу байха ябадал тохёолдуулхагүй; Вьетнамдахи дайн байлдаанда хабаалдаг оронуудай правительствануудай түлөөлэгшэд хабаадалсаха аргатай байха ёһотой юм ха.

Һургуулинууд дээрэ бомбо унана

ХАНОЙ. (ТАСС). Урда Вьетнамай Лонгкхань (Бажиа провинци) городой хүн зон олонтой кварталнуудые американ самоледууд апрелиин 5-най үглөөгүүр зэрлиг муухайгаар добтолоо. Һургуулиин байшангууд, туһамаршадай сэрэгүүдэй казарманууд дээрэ бомбонууд унаа. 200 шахуу хүн алуулһан, шархатаһан байна.

«Сүлөөлэлгэ» агентствын дамжуулгые үндэһэ болгон ВИА агентствын мэдүүлһэнэй ёһоор, энэ үедэ һургуулида һуража байһан 34 үхибүүнэй 30-ниинь алуулаа.

ГАДААДЫН ОРОНУУД ... ХҮНДЭЛНЭ, ШҮТЭН...

Улаан-Баатартахи Ленин... музейһээ

Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 98-дахи жэлэй ой... урда тээ Улаан-Баатартахи В. И. Ленинэй музейдэ ... гаяа олоорооороно. Республикын элдэб аймагуудһаа ... һэн хүнүүд һаяын аад, ехэ суутай болоһон энэ музейдэ ... жо гарадаг. Һайшаалайнь дэбтэртэ тэмдэглэлнүүдые ... дэглэлнүүдэй нэгые дурдая.

Республикын эгээн баруун захын (Архангайн аймаг...) Аюур иигэжэ бэшэнэ: «Музейдэ ороходоо, Октябриин ... мые, Монгол СССР хоёрой хани барисаа байгуулхын ... нэй гаталһан замые үшөө дахин ухаан ойндоо оруул... революцида өөрөө хабаадалсижа байһан шэнги мэдэр...

Ород, болгар, венгер, чех, словак, немец, вьетнам, ко... лэнүүд дээрэ хэгдэһэн тэмдэглэлнүүд эндэ олон.

Ильич тухай ном

ПАРИЖ. (ТАСС). «Эдисьон сосиаль» гэжэ хэблэлэй ... гаһан Жан Февилиин ном «Ленин Парижда» гэжэ ... скэ үдэрнүүдэй урдахануур магазинуудта ороһон бай... 1895, 1902, 1903, 1904, тэрэшэлэн 1908—1912 онуудта Пари... цида В. И. Ленинэй байһан тухай Ж. Февиль хөөрэнэ.

Лаос хэлэн дээрэ

Владимир Ильич Ленинэй мүнхэ хэрэг, сэсэн мэргэн ... хэйн бүхы оронуудай, тэрэ тоодо Ази түбиин оронуудай ... анхарал ходоодоо татадаг. Һонирхолтой баримта гэхэд... суутай, нүлөө ехэтэй газетэнүүдэй нэгэн «Сьенг Лао» ... Ильичэй түрэһөөр 98-дахи жэлэй ойн урда тээхэнэ тэрэ... толилоо.

Ленинэй нэрэмжэтэ

Конакриин политехническэ институтые дүүргэгшэд... табилга болобо. Энээндэ В. И. Ленинэй нэрэ олгогдоо ... президент Секу Туре табилгын тусхайта ёһолол дээрэ ... рилсаа холбоотой байха дура хүсэлөө тэмдэглэхын, Ок... волюциин орондо манай баясхалан хүргэжэ байһые онсо... лэхын тула» Гвинейн Демократическа партиин Поли... шиидхэбэри гаргаа гэжэ президент мэдээсэбэ.

ҮНДЭР ШАГНА... ТУХАЙ

1930 оной апрелиин 6-да СССР-эй Центральна Гүйсэдхэхэ Комитедэй Президиум оронойнгоо дээдын хайра—Ленинэй орден бии болгоһон байна. 1930 оной майн 5-да орденой дүрим баталагдаа.

Промышленность, хүдөө ажахы, транспорт, эрдэм наука, техникэ, соёл гэгээрэл, литература ба искусство хүгжөөлгэдэ, оронойнгоо обороноын хүсэ шадал бэхижүүлгэдэ онсо амжалта туйлаһанай түлөө зарим эрхэтэд, коллективүүд, эмхи зургаанууд, предприяти болон ниитын организацинууд Ленинэй ордоноор шагнагдана.

Тэрэшэлэн Советскэ Союзай Герой ба Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртэгшэдтэ Ленинэй орден барюулагдана.

Совет гүрэнэй элитэ ажал ябуулагшад, промышленность болон хүдөө ажахын новаторнууд, Совет гүрэнөө хамгаалхын тула ами наһаа хайрлангүй баатарлигаар тулалдаһан генералнууд ба адмиралнууд, офицернууд, солдатууд ба матросууд, искусствын хүдэлмэрилэгшэд, бүгэдэ арадай һайшаалда хүртэһэн зохёолнуудай авторнууд Ленинэй ордендо хүртэнэ.

1930 ондо түрүүшын табан жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэ ябадалда комсомолшууд ба залуушуулые элсүүлһэнэй түлөө «Комсомольская правда» газетэ, 1-дэхи табан жэлэй түсэб хоёр хахад жэл соо дүүргэһэнэй түлөө Москвагай электрозавод Ленинэй орден абаһан байна.

Эхэ оронойчнай ... Москва Ленинэй орд... данхай. Немец бу... хүреэлэлгэдэ ороол... хүндэ үедэ эрэлх... таршалга гаргаһан... город Ленинград ... ноор шагнагдаа һ... хамгаалгын дайнай... га шахуу сэрэгшэ... дендэ хүртэһэн бай... лис байгуулалтад... жалта туйлаһанай... хы совет республи... хизаар болон облас... нэй ордендо хүртэ...

Буряадаймнай ре... комотив-вагон заһа... ро ба баледэй теа... сервын комбинат, ... хозой Ленинэй орд... даһыень мэдэнэбди. ... олон ажалшад энэ ... хүртэһэн. Жэшээнь,... хүрэтэр промышлен... дөө ажахын, тран... гэгээрэлэй, литера... ствын 612 түлөөлэ... ордендо хүртэһэн ... тоодо Социалис Аж... ройнууд оролсоно.

Эсэгэ ороноо хамг... ехэ дайнай жэлнүү... манай хэдэн арбаад ... ниинэй ордоноор шаг... на. Тэдэнэй дунда ... то Советскэ Союзай... бии.

Н. ...

• • •

1957—1968 онуудай турша бүхыдөө литература, искусствын 87 ажал ябуулагшадта Ленинскэ шан олгогдоһон байна. Тэдэнэй дундаһаа:

Литературын талаар—19 хүн;
Журналистикын талаар — 15;

Театральна искус... дые оруулалсан) ... финн талаар—24;

Концерт табилгын ... Уран зуралгын т... шанда хүртэһэн бай...

(Календарьһаа...)

БЭДЭРҮҮЛ ХЭХЭ САА...

Манай республикын гүрэнэй архивтахи документнүүд соо Дээдэ-Үдын жандармын управлениин нэгэ хэрэг бии юм.

Энэ хадаа В. И. Ленинииe, Н. К. Крупскаяе бэдэрүүлхэ документ. Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын полициин департаментын справканууд. Эдээн соо заагдаһан шэнжэ тэмдэгүүдээр бэдэрүүл хэжэ, В. И. Ленин, Н. К. Крупскаяе барижа, жандармын зургаануудай түрмэдэ хааха заабари үгтэһэн байба.

Дээдэ-Үдын жандармын управлениидэ энэ документын хэзээшье обтаһаниинь заагдаагүй. Зүгөөр, тухайлхада, 1910 ондо хаблатай хаш. Энэ справка соо, жэшээнь, иигэжэ мэдээсэгдэнэ:

«Ульянов В. И. (нюуса нэрэнь Ленин) 1870 ондо Симбирск городто түрэһэн...»

В. И. Ленинэй 1909 он болотор хэһэн революционно ажал ябуулга тухайда саашань дурдагдана. Эдэ бүгэдэнэйнь түлөө харюусалгада хабаадуулха хэрэгтэй гэжэ хаанта засагай полициин алба хэгшэд бэшэнэ. Тэрэ ... то-бүүлгабарида хар...

Эдэ справкануудай ... түхэл шэнжэ, шэг ... данхай, карточкын ... үлөөнхэй, зүгөөр бү... документ байна. ... бэшэгдэнэ:

«Хоёр аршам, 55 ... да зэргын, газаа т... да, урин зулагы, ... хэнь шарабтар, ху... дунда зэргын то... магнайтай, юрын ... рынь түхэреэншэ, ... түхэреэбтэр үргэ...

Иигэжэ сусаршаг... нер, дэлхэйн проле... шые бүхы Росси ... хэһэн байгаа.

Г. С...
музейн хүд...

Редактор
Ц. Ц. ЦИ...

Манай адрес, телефо...

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редак... приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. р... 62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секр... отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозя... 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промыш... строительства—61-35, советского строительства и б... культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров-... формации—34-05, общественная приёмная—56-02 ... бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография управления по печат... вете Министров БурАССР.

Н-01502.